snežnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE ILIRSKA BISTRICA

LETO III. ◆ ŠTEVILKA 11 NOVEMBER 1964 CENA 20 DIN Poštnina plačana v gotovini

»LESONIT« ČLAN I. ZVEZNE LIGE

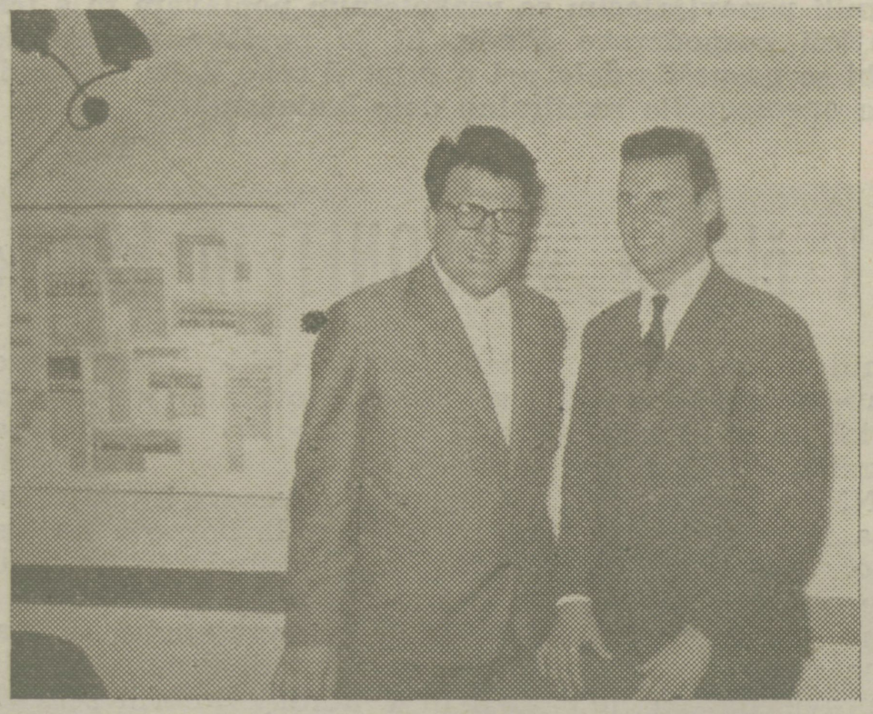

Vest, ki je prišla iz oddaljenega Sarajeva, je k veselju spričo republiškega prvenstva v košarki prilila novega ponosa. Telegrami, čestitke in sporočila so deževali iz vseh krajev Jugoslavije. Naši košarkarji so se na kvalifikacijah borili skrajno disciplinirano in zagrizeno do zadnje sekunde razburljivega tekmovanja. Njihov uspeh pa nam je prinesel tudi precej razmišljanja.

Razmišljanja o vseh obveznostih in predstoječih nalogah do začetka tekmovanja v elitnem zveznem razredu, »kjer ni mesta za omahovanja in kjer se mora zrcaliti vsa moralna in materialna pomoč našega delovnega kolektiva, občine« — je med drugim bilo zapisano v tovarniškem glasilu Glas Lesonita.

Ko je tov. Bogdan Valenčič, vodja ekipe na kvalifikacijah v Sarajevu, opisal kvalifikacije, je med drugim povedal naslednje: »Že pred odhodom na kvalifikacije je bila govorica o tem, kakšen bo uspeh, toliko bolj, ker ni imel nihče od nas pojma o moči ostalih ekip, še manj pa o vzdušju, v katerem bodo potekale tekme. Tekma s Splitom je bila odigrana v zelo slabem vremenu. Deževalo je tako, da so bili vsi meti nesigurni, nasprotnik pa je izkoriščal višino svojih igralcev na precizne mete izpod koša. Navzlic temu pa lahko rečemo, da smo bili v Splitu zelo nevaren nasprotnik, saj nas je premagal s komaj dvajsetimi pikami razlike. Šele drugega dne so košarkaši Lesonita priredili na igrišču prvo ekshibicijo lepe košarke.

Ekipa Ivangrada, ki je prejšnji dan premagala Mlado Bosno za tri pike, je morala zapustiti igrišče poražena z 19 pikami razlike. Ob tej priliki lahko rečem, da smo z našo igro navdušili tako Črnogorce kot Bosance in je bilo navijanje za Lesonit neverjetno.

Rezultati: Lesonit — Ivangrad 84 : 65 (41 : 36), Split — Mlada Bosna 83 : 73 (44 : 36), sodnika: Mahlović (Zagreb) in Petrović (Beograd), oziroma Minić (Beograd) in Brumen (Ljubljana). Igrišča Doma Partizana v Sarajevu — gledalcev 4.000.«

Pet igralcev izmed naših odličnih košarkarjev

Posnetek: Jože Keuc

Veliko je k temu pripomogla lepa igra naših igralcev, precizna kombinacija vseh akcij, predvsem pa sigurnost vsakega meta, vsakega posameznega igralca.

Navdušenje je prekipelo na koncu tekme, ko so Toneta Štembergerja Bosanci nosili na ramah po igrišču.«

Da to ni pretiravanje v izjavah tov. Valenčiča in tov. Gerka, naj omenimo še nekaj stavkov, ki jih je naslednjega dne priobčil sarajevski dnevnik »Oslobodjenje«, ko je z velikimi črkami napisal naslov: »Štembergerjeve ekshibicije« — Split premagal Mlado Bosno, a Lesonit ekipo Ivangrada.

List nadaljuje: »Bil je večer najboljšega igralca Štembergerja, ki je v tekmi z Ivangradom delal to, kar si je zamislil, Vsi gledalci in ljubitelji tega priljubljenega športa so z veliko navdušenostjo spremljali Štembergerjevo igro in njegove ekshibicije, ki so bile izvajane po vseh receptih Harlemove šole. Igralci so se izredno navduševali nad njegovimi bliskovitimi potezami in zaneslji-vimi zadetki.

Zmaga slovenskih košarkašev nima niti malo pomislekov, če je še o tem sploh treba kaj govoriti. Košarkarji Ivangrada so le enkrat uspeli obdržati ravnotežje,

(Nadalj. na 11. str.)

Prvi november

Bodočnost je vera!
Kdor zanjo umira,
se vzdigne v življenje,
ko pade v smrt!

Oton Župančič

Spominska plošča se svetlika v prozornem soju svetle večerne zarje, znanilke lepšega jutrišnjega dne.

Samotno drevo raste vrh hriba. Njegova krošnja je čudovita. V poletnih dneh se zdi, kakor da bi s svojimi vejami grabila modro nebo, privabljala sončne žarke in jim dajala zavetje. Zdaj pa s svojim temnim deblom in lističi, na katerih se je ujelo nešteto drobnih, srebrnih kapljic dežja, spominja na velikana, ki je onemel v svojem silnem zanosu. Nekaj otožnega je v tem prizoru. Jesen je tu. Drevo se utaplja v omamen sen, iz katerega se bo prebudilo polno novih moči.

Vrtovi so posuti. Kmalu ne bo več nobenega cvetja v njih. To je čas, ko vzcveto bele krizanteme.

Grobovi so mirni in tihi. Grobovi večno počivajo. To so sence preteklih dni, to so zatočišča neštetih junakov. Tu počiva njihova žrtev, trpka in velika — žrtev za svobodo domovine. Nekoč so zapustili domove trdno prepričani, da si pribore pravico. In ta pravica je bila svoboda. Svoboda — zarja bodočnosti. Bodočnost je vera . . .

Mrak se je s črnimi prepletajočimi se nitmi spustil izpod neba in ogrnil s svojim plaščem umirajočo zemljo. Na grobovih padlih junakov ležijo bele krizanteme. Plamen sveče se suče v lahnem ritmu večerne sapice. Minute tišine. In solza. Za vse tiste, ki leže v grobovih, znanih in neznanih. Za vse, ki smo jih izgubili. V naših srcih žive in bodo večno živeli.

SLAVA NJIHOVEMU SPOMINU! Zdenka

Nad 350 milijonov škode zaradi poplav

Po dolini od Zabič do Škocjanskih jam teče reka Reka, tej pa se pridružujejo še pritoki Bistrica, Mulja, Posrtev, Podstenjšek, Padežnica in cela vrsta drugih manjših potokov.

Reka je z vsemi pritoki v poletnem obdobju tako neznatna, da jo na pretokih ali jezovih lahko prebrodi vsak, ki ga le noge nosijo. Reka je za prebivalce občine velikega gospodarskega pomena tako v industriji kot v drugih dejavnostih.

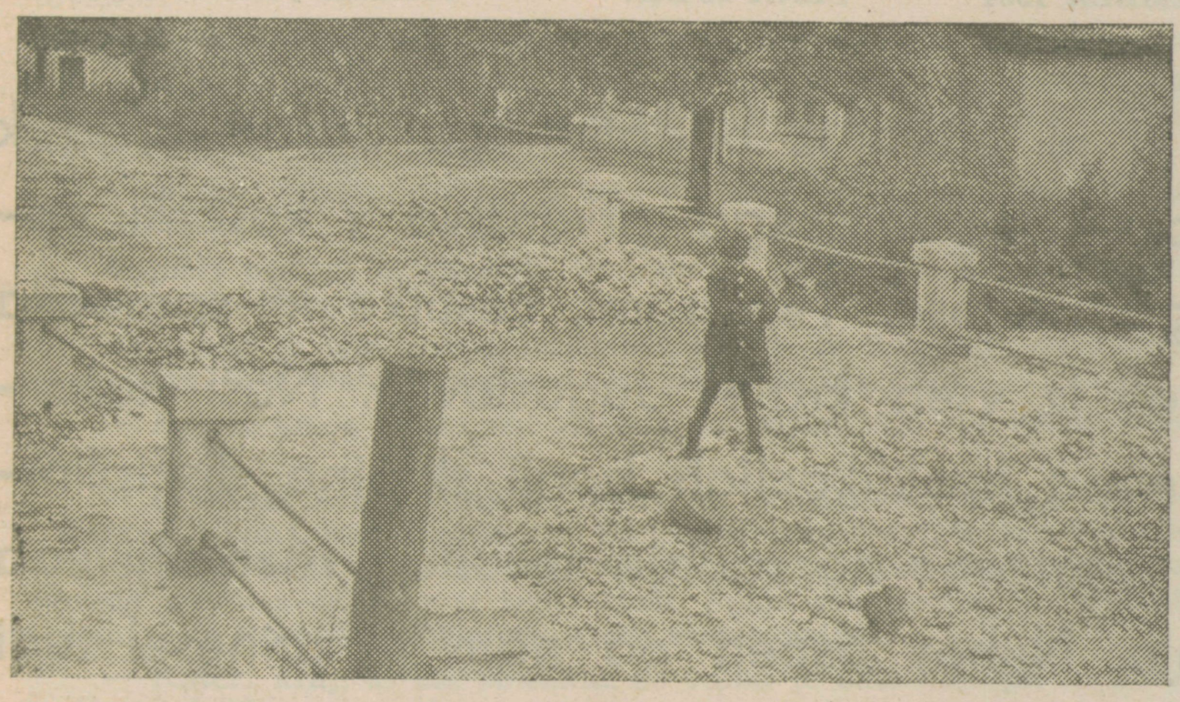

VRBOVO: neurejeni hudournik si je našel novo pot čez most in nanesel na cesto IV. reda ogromno materiala

Tovarna »Lesonit«, ki stoji na obrežju Reke, zaposluje nad 600 delavcev in bo v letu 1964 dosegla nad 3,600,000.000 dinarjev bruto proizvodnje, kar ni prav malo. Proces proizvodnje lesonitnih plošč pa zahteva 8000 l vode na minuto, kar pomeni, da je voda za to proizvodnjo sestavni del surovin, brez katerih si ni mogoče zamisliti proizvodnje.

Tudi tovarna organskih kislin, ki prav naglo širi svojo proizvodnjo, temelji prav tako na veliki uporabi industrijske in druge vode. Tudi za »KIK« predstavlja voda sestavni del v procesu proizvodnje.

Poleg navedenih tovarn je še cela vrsta drugih gospodarskih dejavnosti, ki so odvisne od uporabe vode. Obstoječa industrija je dosegla tak razmah prav zaradi tega, ker ima za izkoriščanje dovoljnih količin vode.

Ko že obravnavamo koristi Reke za gospodarstvo naše občine, potem je prav, da se dotaknemo tudi druge strani, to je gospodarske škode, ki jo voda ob skoraj vsakoletnih poplavah povzroča in ki gre prav v visoke zneske. Tudi 8. oktobra tega leta je po hudem nalivu razbesnela Reka prestopila svoje bregove in poplavila in razdejala vse, kar je bilo v napoto. Veliko škodo zaradi poplav so utrpele tovarne

Most pri Novakovih je narasla Reka popolnoma uničila

»Lesonit«, »Topol« in »KIK« ter Komunalno podjetje v obratu Opekarna na Mali Bukovici. Tudi druge ustanove so občutile poplavo, tako da je celotna škoda po uradnih podatkih ocenjena za nad 350 milijonov dinarjev. Ocena škode je prav gotovo realna če ne prenizka, saj so posledice poplav še vedno pojavljajo.

Posebno je poudariti, da se poplave — večje ali manjše — skoraj vsako leto pojavljajo v poznih jesenskih mesecih. Če bi zbrali podatke o nastali škodi po poplavah za razdobje zadnjih 20 let, bi bilo to prav gotovo zanimivo, saj bi vrednost povzročene škode dosegla več sto milijonov.

Reka, ob kateri so se in se še gradijo gospodarski in drugi objekti si v glavnem še utira pot po svoji naravni volji, ob vsakem večjem nalivu pa se razliva po rodotivnih kmetijskih površinah in poplavlja ter povzroča škodo.

Ob zadnji poplavi je razburkana Reka odnesla veliko količino lesa, odtrgala most pri Novaku, hudourniki pa so nanesli v dolino ogromne količine kamenja in peska ter s tem zajezili mostove, uničili cestišča ter zatrpali odtočne kanale.

V deroči vodi v Dolenjskem potoku je našel smrt 23-letni Karel Boštjančič iz Zabič, glavni promet na tem odseku pa je bil pretrgan od 19. ure 8. oktobra pa vse do 7. ure 9. oktobra.

Da bi se izognili ponavljajočim se vsakoletnim poplavam in s tem postopoma zmanjšali gospodarsko škodo, ki jo poplave povzročajo, bi bilo prav, da bi se pospešila dela pri regulaciji reke Reke in njenih pritokov, ter tako onemogočilo razdiralno delo hudournikov.

T. G.

Pojasnilo k članku »LESONIT in kadri«

Radi bi pojasnili nekatere nejasnosti v članku »Lesonit in kadri«, ki je bil priobčen v oktobrski številki Snežnika. V članku govori tovariš NN o »pobegu« mladega inženirja iz podjetja, ki ga je štipendiralo. Dalje govori tudi o tem, da je podjetje v tem primeru prisiljeno vložiti tožbo. To je popolnoma razumljivo in upravičeno; neupravičena pa je trditev, da se s tem ravnanjem ne strinjamo člani bistriške sekcije študentov. V članku pravi tovariš, da smo baje na posvetu štipendistov s štipenditorji, ki je bil 19. 9. 1964, zagovarjali mladega inženirja češ, če se študent poroči, ali naj se zaradi štipendije odpove družini?

Tovariš iz Lesonita, prepričani smo, da je to bil nesporazum. Mi nismo zagovarjali neodgovorno ravnanje mladega inženirja; nasprotno, celo obsojali smo ga in še vedno ga obsojamo. Predno pa uporabimo besedo neodgovorno, moramo do potankosti poznati vse vzroke tega »neodgovornega« dejanja.

Gotovo ne bo odveč, če citiramo iz zapisnika posveta štipendistov s štipenditorji: »Ne mislimo zagovarjati študentov v tej zadevi. Mogoče je res včasih čut odgovornosti študentov premajhen, vendar si upamo trditi, da se tudi podjetja premalo zanimajo za svoje študente.«

»Študentje naj bi se čutili kot ostali člani podjetja. Ali je kakšno podjetje v komuni, ki je na primer vabilo študente na svoje seje samoupravnih organov in jih seznanjalo s problematiko podjetja? Če pa se v Ljubljani spoznata fant in dekle, vsak iz svojega konca Slovenije, je tudi razumljivo, da bo moral nekdo popustiti.«

»Tesnejše povezave s podjetjem bi koristile tudi pozneje na delovnem mestu študentu in prav tako štipenditorju.«

Podobne primere »pobega« imajo mnogokrat tudi drugi štipenditorji in v takih primerih se vedno poudarja morala študenta, njegov čut odgovornosti do štipenditorja. Ste pomislili, da bi lahko tudi sami dajalci štipendij mnogo pripomogli k temu, da bi bilo čim manj takih primerov, da jih sploh ne bi bilo?

Prepričani smo, da tega problema ne bomo mogli rešiti študentje sami. Rešili ga bomo samo s skupnimi močmi in s sodelovanjem.

Zavedati se moramo tegale: če od nekoga nekaj pričakujemo, mu moramo tudi nekaj nuditi. Dejali boste: »Saj dobiva študent vendar štipendijo!« Toda s tem še ni vse rešeno in končano!

Štipenditorji, zavedajte se, da smo štipendisti člani vašega kolektiva, zato nas tudi kot take upoštevajte! Mi moramo z vašo pomočjo že med študijem spoznati podjetje, delo v njem, način samoupravljanja itd. Čutiti in spoznati moramo težave in potrebe podjetja, spoznati moramo, da nas res potrebujete.

Le tedaj, ko bo štipendist sam čutil potrebe podjetja, bo njegov čut odgovornosti dovolj močan, da se taki primeri ne bodo več ponavljali.

Sekcija bistriških študentov

Kaj je pokazalo testiranje rezervnih oficirjev

V mesecu oktobru je občinski odbor Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev izvedel po svojem rednem programu dela z oficirji in podoficirji redno testiranje. Z razliko od prejšnjih testiranj je bilo to testiranje bolje izpeljano, saj je bila testirana ločeno vsaka krajevna organizacija. Po zbranih podatkih ugotavljamo, da je pri tem testiranju pokazala najboljši uspeh krajevna organizacija v Zabičah, kar je presenetljivo, pomeni pa, da so se gotovo vsi prav dobro pripravili in predelali potrebno gradivo. Zbrani podatki vseh krajevnih organizacij kažejo, da so testiranci najslabše odgovarjali na vprašanja o sodobnem orožju in vojskovanju. Zato je tudi občinski odbor Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev priporočil vsem svojim članom, da se za bodoča testiranja bolje pripravijo, zlasti pa da malce več pregledajo potrebno literaturo, ki jo prejemajo na dom, kajti od teh testiranj je odvisen tudi uspeh vsakega posameznika pri napredovanju in orožnih vajah.

Družbeni center v Ilirski Bistrici

Pred točno sto leti je bila v našem mestecu ustanovljena prva čitalnica. Ta svetli dogodek v prizadevanju vrlih in zavednih bistriških mož nam je približal in ga iztrgal temni preteklosti tov. Franc Munih v nevsiljivih mislih in podatkih, objavljenih v »Snežniku« v letu 1964 pod naslovom »100 let kulturno prosvetnega dela v ilirsko-bistriški občini«. Prav je tako. Prav je tudi, da pripravljamo v tem jubilejnem letu proslavo.

Ni slučaj, da sem v začetku razmišljanja o našem družbenem centru za hip pomeditiral o stoletnici.

Mar ni ob tem jubileju najbolj primerno, da bi ustanovili družbeni center in s tem začeli sistematično gojiti kulturno dejavnost ter omogočiti občanom, da bodo aktivno delovali na vseh področjih kulturnega, političnega in gospodarskega življenja?

Navajeni smo novosti. Navajeni smo tudi, da životarijo in propadajo. Ob tem se zgražamo in nato pozabljamo. Malokdaj pa se pri tem tudi nekaj naučimo.

V mislih imam kratkotrajno življenjsko dobo kulturnega centra in kluba v nekdanji kavarni »Šport«. Še zdaj smo prepričani, da je bil poglavitni vzrok izhiranja materialne narave. Vendar temu ni tako. Vzrok je bil v tem, da nismo vedeli, kakšno poslanstvo naj ima določena institucija, čemu je pravzaprav namenjena. Skratka, ni bilo človeka, ki bi bil v določenem smislu strokovnjak. (Ob tem se nehote spomnim zadnjega posvetovanja Zveze Svobod in prosvetnih društev okraja Koper, ki je ugotovilo pomanjkanje kadra.) Pri tem nikakor ne mislim na profesionalce, ki bi jih morali ne vem od kje »uvoziti«. Take sposobne ljudi prav gotovo imamo. Treba jih je najti, zagotoviti njihovo sodelovanje, organizirano pritegniti čim širši krog aktivnih sodelavcev. Predvsem pa mora biti koncept programiranja določene institucije popolnoma jasen!

V Sloveniji je rigistriranih nekaj sto klubov. Ti klubi so v glavnem specializirani za določeno dejavnost. V manjših krajih so ti klubi splošnega značaja. V njih najde občan svoj prostor, kjer lahko prebira dnevno časopisje in revije, čita knjige, posluša radio, gramofon, posluša predavanja z najrazličnejših področij, gleda filme, igra šah in po možnosti še druge igre, lahko razpravlja s svojimi vrstniki o najrazličnejših vprašanjih s področij kulture, politike, gospodarstva itd.

V mestih, npr. v Ljubljani, imamo razen teh še specializirane klube, kjer gojijo eno dejavnost.

Zapuščeno poslopje bivše MIKOZE, kjer naj bi stal novi hotel-motel v Ilirski Bistrici

Posnetek: Jože Keuc

Pripadnikom tega kluba so skupni isti interesi. To so npr. klub glasbenikov, literatov itd. Slični klubi so v Angliji; od tod tudi ime za tako obliko zbiranja ljudi.

Posebno po manjših podeželskih centrih se je pokazala potreba po klubu, ki naj bi zajel vso široko dejavnost občanov. In tako ravno v tem času preraščajo klubi zaradi svoje vsešir̈e dejavnosti v družbene centre. Družbeni centri bodo tako postali institucija kraja. Združevali bodo vso dejavnost posameznih organizacij — družbenih in političnih ter vseh društev. Zato bodo tudi pri sestavljanju programa sodelovale vse organizacije in društva. Program družbenega centra bo v bistvu program posameznih organizacij in društev. Npr. program s področja kulture in umetnosti bi bil program PD »Svobode«, ki bi ga tudi finansirala. Program predavanj z najrazličnejših področij bi bil program delavske univerze itd.

Torej je družbeni center nova, razširjena oblika kluba. V okviru družbenega centra bi lahko obstojali razni klubi, v kolikor bi praksa upravičila njihov obstoj. Vendar bi bili za tako široko dejavnost potrebni številni prostori. Za začetek bi zadostovali prostori v bivši kavarni Šport, kasneje pa bomo morali dobiti nove prostore, kajti dejavnost družbenega centra je zelo široka. Za ilustracijo naj navedem nekaj dejavnosti s področja kulture in umetnosti: literarni večeri, glasbeni večeri, gledališke predstave, likovne razstave, razstave knjig, umetniških fotografij itd.

Splošno izobraževalni del bi obsegal predavanja, opremljena z barvnimi diapozitivi ali filmi, potopise, predavanja o zunanji politiki, naši gospodarski politiki in drugih področij, debatne večere itd.

Izkazalo se je v praksi, da občan za mizo v krogu štirih ali petih ljudi živo sodeluje v diskusiji, medtem ko je v polni dvorani samo pasiven poslušalec.

No, dejavnosti imamo še in še. Vsekakor pa je potrebno tudi razvedrilo. Družabni večeri ne smejo izostati, kajti družabnost med ljudmi je ena izmed zelo važnih ciljev družbenega centra. Razen tega bi bile na razpolago razne igre za razvedrilo.

Vendar začnimo resno in vsi, kajti potrebno je sodelovanje vseh občanov. Center ne sme biti delovno področje peščice ljudi, ostali pa bi bili pasivni poslušalci in gledalci. Ne sme biti parola: to imamo in to vam nudimo, ampak: to potrebujemo in bomo nudili.

Prostori družbenega centra morajo biti prijetni, domači in zelo udobni. Ne sme biti lokala, ki bi bil prijetnejši od teh prostorov. Okolje zelo vpliva na človekovo razpoloženje. Niti ne sme zaostajati za udobnostjo in intimnostjo najbolj prijetnega stanovanja.

Naš družbeni center bo imel dva prostora. Prvi, večji, bo pregrajen s špansko steno in bo namenjen družabnim igram, čitanju časopisov, revij, gledanju filmov, poslušanju predavanj, gledanju televizijskih oddaj itd. Drugi, intimnejši prostor pa bo namenjen raznim večerom, sestankom itd. Razen tega pa bo imel še majhen bife z garderobo.

S prostori bi neposredno upravljala krajevna skupnost. Odbor za sestavo programa in vodenje programa bi bil sestavljen iz vseh predstavnikov organizacij in društev na čelu z vodjo programa in vodjo centra. Program bi finansirale vse organizacije in društva s svojimi dotacijami — vsak za svoje področje in za svoj program.

- jn

Karel Miklavčič — naš delegat na VIII. kongresu ZKJ

Občinska volilna konferenca članov ZKJ je soglasno potrdila predlog org. komisije, da bi naše člane ZK zastopal na VIII. kongresu ZKJ tovariš Karel Miklavčič, mizar, zaposlen v podjetju »Topol«.

Ni slučaj, da je bil izbran kandidat prav iz tega podjetja, saj je znano, da se je tamkajšnji kolektiv v zadnjem obdobju izkopal iz zelo neugodnega položaja v veliki meri po zaslugi enotne in odločne politike članov Zveze komunistov.

KARLO MIKLAVČIČ

Zaprosili smo ga za kratek razgovor in je bil takoj pripravljen, da ugodi naši želji.

O svoji delovni organizaciji je povedal:

Naše podjetje je bilo na robu likvidacije. Nesporazumi, nasprotja so se iz dneva v dan poglabljali in to med delavci samimi, med vodstvom, med komunisti. Delovna storilnost je padala, osebni prejemki so predstavljali pereč problem.

Treba je bilo začeti kar iz osnove. Kadrovsko politiko smo postavili na zdrave temelje, članom delovnega kolektiva smo vrnili zaupanje do podjetja in organizacije in prebrodili težave, v katere smo zašli.

Danes govorimo mnogo o vodilni vlogi ZK v pogojih razširjenega samoupravljanja. Kakšno je vaše mnenje o tej problematiki?

Najprej je treba doseči enotnost osnovne organizacije. Če te ni, potem zaman govorimo o kakršnikoli vlogi ZK, ker se nasprotja v organizaciji prenašajo in podaljšujejo na vse ostale organe in na kolektiv. Mesto za razčiščevanje temeljne politike v delovni organizaciji je osnovna organizacija. Sprejeti sklepi obvezujejo vse člane ZK, da se bore za njihovo realizacijo na vseh področjih, kjer delajo: v delavskem svetu, upravnem odboru, v sindikalni organizaciji, na delovnem mestu in v kontaktu s slednjim članom kolektiva. To zadnje je po mojem najvažnejše.

Včasih so tudi objektivni vzroki, ki zmanjšujejo proizvodnjo in ustvarjajo težave. Kakšno vlogo imajo pri tem člani ZK? Najprej je potrebno jasno povedati in razločno poudariti, kateri subjektivni vzroki ovirajo napredek in katere so resnične objektivne težave. Največkrat pa vidimo, da se subjektivne pomanjkljivosti skušajo skriti za objektivnimi in v tem nepreglednem in nejasnem položaju najdejo mesta najrazličnejši pojavi, ki so v popolnem nasprotju s sistemom resnične socialistične demokracije.

Kako ste vi sprejeli izvolitev in kako vaš kolektiv?

Vsekakor pomeni zame izvolitev izraz zaupanja vseh članov ZK v občini, obenem pa mi nalaga dolžnost, da bom še nadalje vse svoje moči posvetil napredku delovne organizacije, ki ji pripadam in, da bom po svojih močeh pomagal utrjevati vlogo ZK v občini. Za kolektiv pa pomeni izvolitev priznanje vsem delovnim članom za njih napore in uspehe.

Uspešna rast trgovskega podjetja Soča — Koper in njene poslovalnice v ILIRSKI BISTRICI

Pred kratkim je trgovsko podjetje »Soča« Koper obnovilo svojo poslovalnico v Ilirski Bistrici. Da bi kaj več zvedeli in našim bralcem posredovali o tem podjetju, smo obiskali direktorja podjetja, tov. Šorla, in ga zaprosili, da nam kaj več pove o tem dobro znanem trgovskem podjetju pri ilirskobistriških potrošnikih. V razgovoru smo zvedeli, da je bilo trgovsko podjetje »Soča« Koper ustanovljeno že leta 1954, tj. v letu, ko si je tudi obalno območje s Koprom začelo pisati nov list v svoji zgodovini. V tem letu je bila namreč takratna cona B priključena k svoji matični domovini. Koper in celo obalno območje sta začela novo življenje, pričela se je obnova, da bi se lahko ti kraji kar najhitreje aktivno vključili v gospodarstvo naše domovine. Gospodarstvo, kakor tudi trgovska mreža na tem območju sta bila dokaj slabo razvita, delno zaradi šibkega gospodarskega potenciala, delno pa zaradi neposredne bližine Trsta kot močnega gospodarskega in trgovskega središča, na katerega je bilo vezano to področje.

Podjetje je ob ustanovitvi imelo v svojem sestavu sedem poslovalnic, katerih promet je znašal nekaj nad 200 milijonov dinarjev, zaposlenih pa je bilo 24 oseb. Tedaj je povprečni promet na enega zaposlenega znašal 88 milijonov 700 tisoč dinarjev, neto osebni prejemki na zaposlenega pa so bili 11 tisoč 500 dinarjev. Za sklade je bilo takrat ustvarjenih nekaj nad 1 milijon 500 tisoč dinarjev, medtem ko je vrednost osnovnih sredstev znašala 4 milijone 600 tisoč dinarjev. Že v naslednjem letu, t. j. leta 1955, se je promet zvišal na 373 milijonov 680 tisoč dinarjev ali za celih 70 odstotkov, čeprav se je v tem letu odprla samo ena nova trgovina. Povprečni osebni dohodki so se že naslednje leto zvišali nad 14 tisoč dinarjev na enega zaposlenega, skladi podjetja so se povečali že nad 2 milijona, vrednost osnovnih sredstev pa je že presegala znesek 4 milijonov 600 tisoč dinarjev.

V letu 1956 je podjetje odprlo še tri nove poslovalnice, med temi je bila tudi sedaj lepo urejena poslovalnica pri nas v Trnovem, dve pa v Kopru. Tako je podjetje z otvoritvijo novih poslovalnic v letu 1956 imelo skupaj 11 trgovin in to 8 s prodajo tekstilnega blaga, eno s čevlji, eno z usnjem in eno z železnino, ki jo je podjetje prevzelo od takratne Kmetijske zadruge Koper. Tako si je podjetje nenehno prizadevalo, da bi kar najbolj zadovoljilo našega potrošnika in odpiranje novih trgovin in modernizacija starih se je nadaljevala, saj beležimo od tedanjih 8 poslovalnic v letu 1961 že skupaj 15 poslovalnic po celem okraju Koper.

Podjetje si je od ustanovitve prizadevalo, da potrošnika zadovolji z bogato izbiro blaga ter dobro in solidno postrežbo. Zato je v l. 1961 izvedlo notranjo specializacijo trgovin v Kopru in s tem potrošnikom olajšalo nakup in jim nudilo še večjo pestrost v izbiri. Med ostalim je bila urejena tudi specializirana prodajalna za prodajo težke konfekcije, kjer so začeli opravljati tudi manjša popravila kupljene konfekcije.

Zaradi specializacije, ki jo je podjetje začelo izvajati, pa je bil v letu 1962 nekoliko manjši promet v primerjavi s prometom leta 1961 1 milijardo 21 milijonov dinarjev, leta 1962 pa nekaj nad 985 milijonov dinarjev. V letu 1962 je bilo zaposlenih skupaj 77 oseb, povprečni dohodek pa je bil na enega zaposlenega že nad 28 tisoč dinarjev, lastnih skladov je bilo ustvarjenih nad 13 milijonov dinarjev. Izvedena specializacija v letu 1962 je vsekakor pokazala že prve rezultate v naslednjem letu, saj je podjetje beležilo za 16,7 odstotkov večji promet kot leta 1962 in se je le-ta povzpel od 985 milijonov 800 tisoč dinarjev v letu 1962 na milijardo 150 milijonov v letu 1963. To je nedvomno lep uspeh, če upoštevamo, da je bil ta promet ustvarjen z manjšim številom zaposlenih kot v letu 1962. Osebni dohodki so v tem letu znašali na enega zaposlenega nad 35 tisoč dinarjev in so bili za celih 208 odstotkov večji kot v prvem letu poslovanja trgovskega podjetja Soča v Kopru. Promet na enega zaposlenega v podjetju se je povzpel na nekaj nad 19 milijonov, kar predstavlja 118 odstotkov več od prometa, ustvarjenega leta 1954, ko je bilo podjetje komaj ustanovljeno. Prav tako so se zelo močno povečali skladi podjetja, saj so znašali nad 18 milijonov ali celo nekaj nad 12-krat več kot ob ustanovitvi. Vrednost osnovnih sredstev je bila že konec leta nad 30 milijonov dinarjev.

Iz teh nekaj skromnih podatkov lahko razvidimo, da so imeli vsi napori podjetja velike uspehe, kar je nedvomno zasluga celotnega delovnega kolektiva. Podjetje pri tem ni ostalo. Težilo je naprej. Tako je že leta 1960 začelo proučevati in iskati boljše in stimulativnejše načine nagrajevanja vseh zaposlenih in tako odpravljati do takrat še veljavne mezdne odnose zaposlenih. Pri tem so imeli veliko težav, je v razgovoru povedal tov. direktor, kajti treba je bilo več let skrbno zbirati vse finančne pokazatelje in izdelati številne analize. Prvi uspehi tega vztrajnega dela so se pokazali že v letu 1963. Nemalo zaslug pri tem je imel vsekakor delovni kolektiv, ki je pokazal izredno veliko razumevanje. Tako so že po prvih tromesečnih obračunih leta 1963 ugotovili, da je način nagrajevanja po učinku pravilno zastavljen, kar je pripomoglo do še večjih delovnih uspehov v kolektivu. Zato ne smemo preko tega, da ne bi v tem sestavku povedali še to, da se je kolektiv v zadnjem tromesečju lani celo odrekel izplačilu nad akontnimi postavkami in sprejel sklep, da se sredstva iz ostanka čistega dohodka namenijo za sklade podjetja za nadaljnje renoviranje in modernizacijo trgovin.

Letos je podjetje ta način nagrajevanja po doseženih uspehih še izpopolnilo, tako da imajo že redne mesečne obračune osebnih dohodkov po ustvarjenem prometu. Ta so z izpoljenim načinom nagrajevanja odpravili tako imenovane akontne postavke in je namesto njih uveden strukturni procent, ki vrednoti vsako posamezno delovno mesto po rednem ustvarjenem prometu.

Nadalje je pohvale vredna skrb podjetja za zaposlene, saj je že v letu 1963 kupilo tri družinska stanovanja in s tem rešilo najbolj kritične primere, v načrtu pa ima gradnjo še potrebnih stanovanj za vse zaposlene delavce.

V času od ustanovitve podjetja pa do danes je končalo učno dobo 79 vajencev, za štipendije in izpopolnjevanje na delovnem mestu pa so porabili skupaj 3 milijone 200 tisoč dinarjev.

Delo samoupravnih organov in komisij ob podpori družbeno političnih organizacij je bilo zelo aktivno, zlasti pri reševanju raznih gospodarskih problemov. Seje organov delavskega samoupravljanja so bile vedno dobro obiskane, razprave in zaključki pa so bili pozitivni za podjetje samo, kot za širšo družbeno skupnost. Nemalo vlogo pri tem je odigrala sindikalna podružnica v podjetju, pomoč osnovne organizacije Zveze komunistov v kolektivu, ki je bila ustanovljena komaj leta 1962, na njeno pobudo pa tudi mladinska organizacija še istega leta.

To je le nekaj podatkov o delu in uspehih tega mladega podjetja, prav gotovo pa bodo bralci dali sami svojo oceno. Ob zaključku lahko trdimo, da si takih podjetij in takih kolektivov želimo čim več, saj smo sami priča izredno velike požrtvovalnosti, prijaznosti in veliki vnemi delovnega kolektiva ilirskobistriške poslovalnice tega podjetja. Prav gotovo ni bilo občana in ne gospodinje, ki bi šla iz poslovalnice v Trnovem nezadovoljna in ki ne bi o izredni prijaznosti in postrežljivosti osebja pripovedovala tudi drugim. Celotnemu delovnemu kolektivu podjetja »Soča« Koper in kolektivu poslovalnice v Trnovem v Ilirski Bistrici pa želimo še nadaljnih uspehov pri delu. Podjetju uprave in direktorju pa se zahvaljujemo za podatke, ki so nam jih dali na voljo.

Proslava prekmorskih brigad in drugih enot ob 4. juliju v Il. Bistrici

»Pota borcev prekmorskih brigad v narodnoosvobodilni borbi so bila različna. Bili so v pehoti, artileriji, aviaciji, mornarici in tudi v pomočnih vojnih enotah.

Kosti padlih borcev teh enot so razsute širom južne Italije in po vsej naši domovini od njenih vzhodnih do zahodnih meja in še čez. Njihovi tovariši vseh narodnosti, ki so preživeli ta pota, predvsem pa naša in tudi italijanska napredna javnost je dolžna, da se jim oddolži z dostojnim spomenikom, ki pripada borcem proletarskega duha, borcem za bratstvo in enotnost vseh narodov, borcem za boljšo bodočnost človeka.

Na podlagi vsega navedenega, kakor tudi na osnovi poslanice predsednika glavnega odbora zveze združenj borcev NOV Jugoslavije, tovariša Aleksandra Rankoviča, je ustanovljen v Ljubljani OSREDNJI ODBOR ZA PROSLAVO PREKMORSKIH BRIGAD IN ENOT.

Z ozirom na dejstvo, da proslava zaradi nacionalnega sestava prekmorskih enot presega slovenske pa tudi jugoslovanske okvire, je že določen 4. JULIJ 1965 kot datum proslave prekmorskih enot, v tesni povezavi vseh narodnosti SFRJ in vsemi nejugoslovanskimi narodnostmi, ki so sodelovale«.

To so bili odstavki iz programa dela osrednjega odbora za proslavo Prekmorskih brigad in drugih enot. Kot je iz odlomka o programu osrednjega odbora za to proslavo razvidno, bo proslava republiškega, če že ne zveznega značaja. Proslaca bo imela specifično obeležje že s tem, ker bo povezovala skoraj vse narodnosti naše federacije in vsa partizanska gibanja zamejskih Slovencev, Italijanov, Avstrijcev, Madžarov, Poljakov, Rusov in drugih.

Proslava bo specifičnega značaja ne samo zato, ker bo povezovala ljudi, nekdanje borce prekmorskih brigad ampak tudi zato, ker bo povezovala vse napredne sile v borbi za mir.

Na prvi seji osrednjega odbora je bil sprejet sklep o postavitvi spomenika, simbola borbe vseh udeležencev revolucije. S tem bodo verjetno dobile Prekmorske brigade v Ilirski Bistrici svoj domicil, kar pa ni le slučajnost, saj so ravno v Ilirski Bistrici zaključile svojo zmagovito pot z zmago nad zadnjimi nemškimi divizijami. Kakšna bi naj bila naša naloga v zvezi s proslavo? Odbor za sestavo programa in izvedbo proslave naj bi bil v Il. Bistrici izvršil mobilizacijo mladine in občanov pri urejanju mesta, komunalnih naprav in drugega, da bi bilo pripravljeno dostojno sprejeti udeležence proslave in preživele borce. Nekateri pododbori so že začeli z delom. Pri občinskem komiteju Zveze mladine je že formirana delovna brigada za ureditev športnih igrišč in parka, ki je že začela z delom. Tudi taborniki so že formirali svojo brigado, ki naj bi delala ob nedeljah in praznikih.

Imenovan je tudi odbor, ki bo zbiral gradivo za zbornik o borbi prekmorskih brigad na našem ozemlju.

Vse borce prekmorskih brigad pozivamo, da bi dali fotografije, dokumente ali karkoli, kar bi prišlo v poštev pri sestavi zbornika občinskemu odboru za zbiranje gradiva o prekmorskih brigadah pri občinskemu odboru Zveze borcev v Ilirski Bistrici.

Istočasno pozivamo vse krajevne organizacije ZB naj čimprej končajo popis preživelih udeležencev prekmorskih brigad in tega dostavijo odboru.

M. P.

Tudi tamburaši so prispevali h kvaliteti programa
Posnetek: Jože Keuc

Jelšanski pevski zbor. V ospredju zastopnik kastavskega kulturno-prosvetnega društva prof. Ante Rubeša med pozdravnim nagovorom
Posnetek: Jože Keuc

V Jelšanah so proslavili 100-letnico svojega kulturno-prosvetnega društva

Sto let — štiri generacije so se zvrstile v tem času — je dovolj dolga doba, da oceni ljudi in njih dejanja in da izreče sodbo o njih teži in vrednosti.

No, Jelšanci niso v zadregi pred zgodovino, ki terja od njih račune, kako so gospodarili s svojimi talenti. Živa želja po spoznanju, po besedi, ki druži čustva ljudi in ki jih vodi v kulturno zakladnico naroda in človeštva, po pesmi, ki vtira pot v človekovo srce in budi plemenite občutke — vse to je našlo globok odmev v štirih generacijah zadnjih sto let.

Stara poročila in zapiski govore o vnemi, s katero je ljudstvo tega majhnega kraja tik ob meji s Hrvatsko, gojilo svojo besedo in pesem, o odločnosti, s katero so branili to, kar je bila njihova neodtujljiva pravica: razvijati svojo narodno kulturo, svojo šolo, svoj jezik, svoje demokratične, naravne pravice. Kdo bi oživil vse to, kar so očetje sedanje generacije, dedje in pradedje, možje in žene pa fantje in dekleta storili v teh sto letih v neumornem delu za napredek?

Ure in ure ob dolgih večerih vaje pevcev, igralcev, tamburašev, organizacije različnih tečajev, delo vaške knjižnice in potem »besede«, slovesnosti, nastopi, gostovanja pri bratskih društvih na Kastavskem in v Podgradu, Bistrici, razvneto občinstvo v dvorana, ki bi še in še gledalo in poslušalo pa rajanje mladine po končanem programu in nazdravljanje starejših ob »živio« klicih ob dobri kapljici ... nepregledni spomini preteklih dni se vrste pred našimi očmi, ko razgrinjamo te zapiske.

Letošnji 1. oktober, jubilejni dan v svoji zgodovini kulture in prosvete, so Jelšanci proslavili dostojno svoji tradiciji. Program je bil pester, vseskozi zanimiv, navdahnjen s čarom bogate kulturnoprosvetne dejavnosti kraja.

Ob petnajsti uri slavnostna seja sedanjega kulturnoprosvetnega društva Sloga. V klubski sobi je vladalo svečano razpoloženje. Prihajali so povabljeni gostje — predstavniki občinske skupščine, družbenih organizacij in društev iz Il. Bistrice in drugih krajev. In — kakor pred sto leti — prišli so zastopniki prosvetnega društva iz Kastava, toplo pozdravljeni od vseh prisotnih. Za predsedniškim mestom je bil razvit prapor društva izpred I. svetovne vojne, ki je bil po italijanski okupaciji pretihotapljen čez mejo v bivšo Jugoslavijo in se po osvoboditvi po srečnem naključju zopet znašel v Jelšanah.

Predsednik društva tovariš Jože Hribar je pričel sejo. V zgodovinskem nagovoru je orisal razvoj društva od ustanovitve dalje. Spomnil se je najzaslužnejših delavcev — ustanovitelja Valentina Pušavca, Jožeta Štembergerja, Jožeta Frola, Vekoslava Hrabra.

Zastavil se je ob najtesnejši dobi v življenju društva — italijanski okupaciji, ki je sicer zatrla zunanje manifestacije kulturnoprosvetnega dela, ni pa mogla zadušiti iskre domoljubja in nezadržanega hrepenenja po svobodi. V NOB se je raznesla dolgo zatrjevana iskra v ogenj vstaje proti mračnim silam preteklosti.

Po govoru so se oglašali drug za drugim zbrani zastopniki oblasti, organizacij in društev in čestitali k lepemu jubileju.

Pred društvenim poslopjem je zaigrala godba na pihala, ki je prispela iz Kastava na kar se je razvil sprevod na bližnje pokopališče. Tam so zastopniki društva položili venec na grob ustanovitelja čitalnice in na grobove padlih borcev v NOB. Zvrstili so se govorniki, pevski zbor iz Il. Bistrice je zapel žalostinko.

Nato se je pričel glavni program v povsem preurejeni dvorani. Če povemo po pravici, je to sedaj v občini najlepša dvorana, namenjena kulturnoprosvetnemu delu. S sredstvi občinske zveze Svobod in prosvetnih društev ter ob prostovoljnem delu vaščanov in z neutrudnim delom predsednika društva, tovariša Hrabra, so iz prejšnjega zapuščenega prostora napravili dostojen dom kulture.

Dve in pol ure je trajal program, pa bi vendar

(Nadalj. na 6. str.)

Predsednik društva, tovariš Jože Hrabar, govori na slavnostni seji
Posnetek: Jože Keuc

Prizor iz »Županove Micke«
Posnetek: Jože Keuc

Mladina bo začela z delovnimi akcijami

Vsi ste že prav verjetno obveščeni, nekateri bolj, drugi manj, da bomo prihodnje leto 4. julij praznovali v znamenju proslavljanja 20. obletnice dokončanega poraza fašizma in nacizma po enotah narodnoosvobodilne vojske, posebno pa zmage Prekmorskih brigad, ki so končale svojo slavno in zmagovito pot s predajo 97. nemškega korpusa v Il. Bistrici. Prekmorske brigade so bile s svojim prispevkom revoluciji vzoren primer ustvarjanja bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi in sodelovanja z drugimi narodi sveta.

Proslava Prekmorskih brigad mora dobiti veličastno in dostojno mesto. Zato moramo že takoj pristopiti k mobilizaciji vseh fizičnih in materialnih možnosti v občini ter izvajati koordinirano dejavnost na vseh področjih našega družbenega in gospodarskega življenja. Pred nami, mladino, kakor pred vsemi občani so velike naloge, ki jih bomo mogli izvršiti do tega roka. Pred nami je zima, ki bo ta določen čas onemogočala normalno potekanje vseh potrebnih del, zato moramo z delom začeti že sedaj, dokler so tu še ugodnejše vremenske prilike.

Del teh obveznosti bo prevzela tudi mladina. Obč. komite ZMS in s tem vsa bistriška mladina smo prevzeli nalogo, da bomo pomagali predvsem pri olepševanju našega mesta in zgraditvi nekaterih športnih objektov. Tako je naša naloga urediti park, zgraditi igrišče za rokomet in odbojko in neposredno pred proslavo urediti prostore za udeležence proslave.

Mladina bo tudi prva, ki bo začela z direktnimi delovnimi akcijami. Zato moramo vestno, polnoštevilno in z vso resnostjo pristopiti k zaupni nam nalogi. Zavedati se moramo resnosti zaupnega nam dela, pomagati drug drugemu, srčno prihajati na prostovoljno delo in ga tudi vestno izvrševati. To naj ne bo za nas breme, marveč naloga, ki jo bomo z veseljem opravljali. In ob koncu bomo lahko rekli, da smo tudi mi mladi dali svoj delež, da bo naše mesto spremenilo svoje zunanje lice in verjemite mi, zadovoljni bomo vsi skupaj, ko bomo gledali sadove našega dela.

Torej bi bil družbeni center kraj, v katerem bi bila združena vsa dejavnost organizacij in društev z jasnimi cilji in programom!

-jn

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

LESONIT:

Poplava je povzročila 39 milijonov din škode

Doslej največja poplava v Bistrici, ki je divjala v noči med 9. in 10. oktobrom, je napravila neprecenljivo škodo. Voda je z vso silo vdrla tudi v prostore lakirnice, kamor ni doslej še nikoli.

Delavci so hiteli reševati, kar so pač utegnili, vendar je voda pridrla tako hitro in s tako silo, da je poškodovala vso v tovarni vskladiščeno količino fenolnih in overlay papirjev. Voda je zalila celo komore in lakirnico, kar se še ni zgodilo in napravila veliko škode več kot 1200 vskladiščenim ploščam, ki so jih ocenili kot 20 do 25 % defektne.

Nastala škoda na izdelkih je ocenjena na približno 30 milijonov dinarjev. Ta sredstva bo tovarni sicer vrnil DOZ, vendar je še nad 9 milijonov škode v tem, ker tovarna ni obratovala od 21. ure prejšnjega do 13. ure naslednjega dne.

S tem je ogrožena tudi izvršitev letnega plana, ki je zaradi pretiranega pokanja cilindrov in manjših zastojev na stiskalnici po remontu že itak v stiski s časom. Delno je k temu pripomogla tudi zreducirana možnost porabe električne energije.

Pravijo, da eni nesreči rada sledi druga. Tako je bilo tudi letos pri nas. Najprej pokanje cilindrov, nato remont, zastoji, redukcija električnega toka in končno še poplava.

Zadnji izračuni nam še jasneje kažejo veliko škodo v prodaji. Prodaja lesomina, melanita in lesomala je 10 dni stala zaradi čakanja na komisijo DOZ in zaradi čiščenja plošč in skladišča. Tako je zaradi tega nastal v prodaji omenjenih izdelkov primanjkljaj nad 60 milijonov dinarjev.

V prodajnem oddelku izražajo dvom o tem, da bi bili sposobni do konca leta to nadoknaditi. Če jim to ne bo uspelo, je vprašanje plana prodaje zelo akutno in s tem tudi finančna realizacija.

Milko

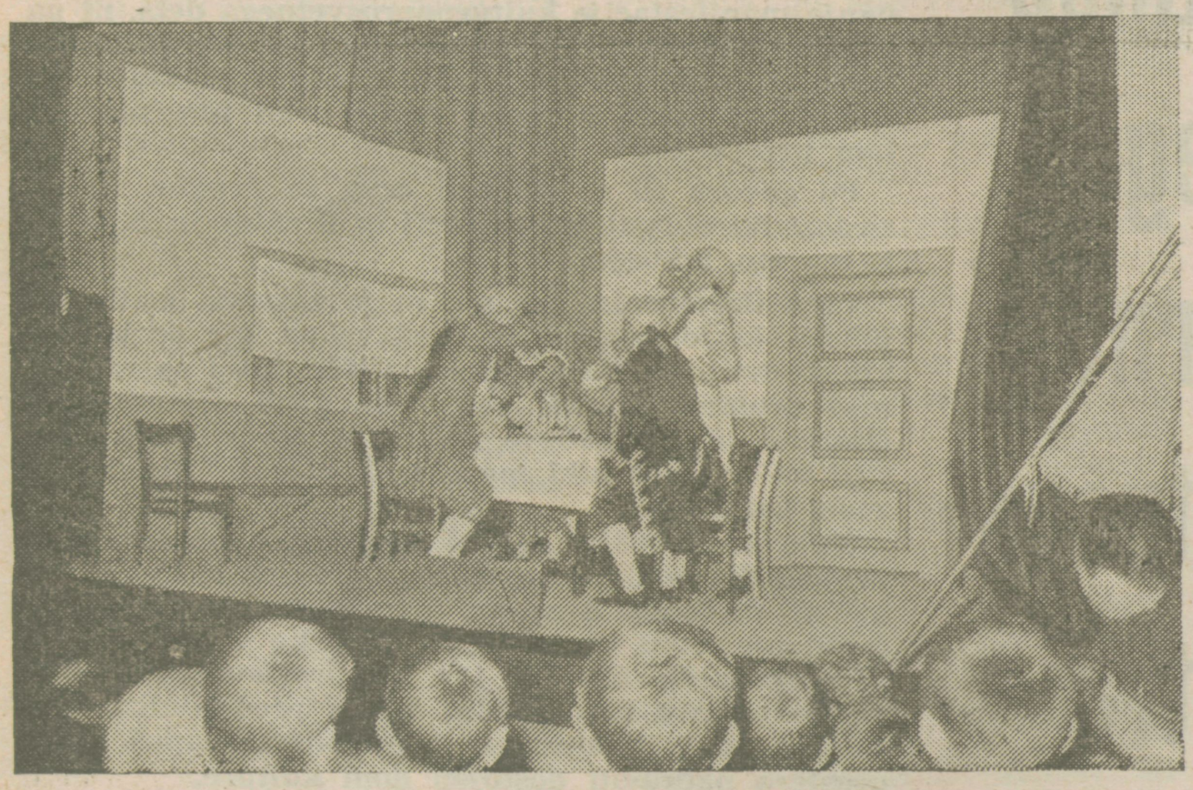

Prizor iz »Županove Micke«
Posnetek: Jože Keuc

(Nadalj. s 5. str.)

V Jelšanah so proslavili 100-letnico svojega kulturnoprosvetnega dela

občinstvo še in še poslušalo in gledalo. Po slavnostnem govoru tovariša Jožeta Hrabra je nastopil pevski zbor iz Jelšan. Temu zboru, ki ga vodi pevovodja Tone Čekada, moramo čestitati h kvalitetnemu izvajanju programa. Lep glasovni material je izenačen, prednašanje je občuteno.

O dolgi, stoletni zgodovini društvenega dela je govoril tovariš Damjan Hrabar. Spremljali smo vse težave, borbe in uspehe kulturnoprosvetnega dela v tem kraju. Toplo pozdravljeni je stopil na oder profesor Ante Rubeša, zastopnik kulturnoprosvetnega društva iz Kastava in z ognjevitimi besedami obudil stoletne vezi med Jelšanami in Kastavščino. In kakor pred sto leti, ob otvoritvi čitalnice v Jelšanah je tudi sedaj deklamiral dijak iz Reke staro domovinsko pesem »Sloga«.

Nastopili so še jelšanski tamburaši — povedati moramo, da ima tamburaštvo v tem kraju živo tradicijo — in igrali nekaj komadov, tako da jih je bilo prav prijetno poslušati. Poseben užitek je nudil nastop bratov Boštjančičev iz Ilirske Bistrice, ki so zapeli z izbrušenim občutkom za mero in izraz dve pesmi.

Bogat in zanimiv program se je nadaljeval s predstavo Linhartove »Županove Micke« naše najstarejše igre, ki je razveseljevala in zabavljala staro in mlado na Slovenskem že pred več kot sto leti in je prijetna tudi za današnjega človeka. Lepa scena, bogati kostumi in živahna igra so od začetka do konca pritegovali pozornost gledalcev. Igralcem Anki, Micki, Stanetu, Kristjanu, Igorju, Ivanu in ostalim je treba priznati, da so se potrudili. Pozornost in odobravanje občinstva naj jim bo v zadoščenje za uspel nastop.

Spored sta zaključila moški in mešani pevski zbor iz Ilirske Bistrice z dobro izvedenim programom.

V odmorih je igrala godba na pihala iz Kastava, za katero je treba reči, da je res kvalitetna.

Po programu se je, kakor že premnogokrat v sto letnem življenju društva ob podobnih prilikah — razvila sproščena zabava za mlade ob plesu, za starejše ob dobri kapljici.

Ob koncu še enkrat tole: tovarišu Hrabarju Jožetu vse priznanje in zahvala za uspelo organizacijo proslave, saj vsi dobro vemo, kakšno breme vsega dela je ležalo na njegovih ramah!

Ustanovni sestanek aktiva Zveze borcev NOB

Na osnovi stališč in sklepov občinskega odbora Zveze borcev nanarodno osvobodilne vojske Ilirska Bistrica, po katerih naj bi se pri večjih delovnih kolektivih formirali aktivi ZB NOV, je bil v petek, 16. oktobra, ustanovni občni zbor takega aktiva v delovni organizaciji »Lesonit«.

Aktiv naj bi se ukvarjal z reševanjem vprašanj borcev v okviru delovne organizacije, predvsem s stanovanjsko problematiko borcev, problematiko dela in socialnih zadev ter osebnih dohodkov tistih borcev, ki so fizično in zdravstveno slabi, s tem, da bi pred upokojitvijo dobili primerno osnovo. Tako bi svoja zadnja leta lahko dostojno preživeli.

Prisotni borci, ki jih je bilo proti pričakovanju zaradi neugodnega vremena veliko (skoraj vsi), so bili navdušeni nad takimi stališči in so bili mnenja, naj bi upravna služba v tovarni sprostila za nekaj ur na teden eno administrativno moč za urejanje dokumentacije članov v zvezi s priznanjem posebne delovne dobe.

V našem kolektivu je okrog sto borcev. Izvolili so petčlanski odbor, ki naj bi imel pregled nad stanjem članstva v ekonomskih enotah in življenjem borcev izven delovnega kolektiva.

Milko

Z AVTOSTOPOM PO EVROPI

(III. nadaljevanje)

NA DANSKEM

sta naju dobršen del poti prepeljala tipična Francoza, ki sta imela še večje težave s tujimi jeziki kot midve, čeprav sta bila obložena z vsemi najboljšimi slovarji in turističnimi pripomočki. Vedno so jima odpovedovali, ko sta prišla v stik s tujci. Do Odense — rojstnega mesta pravljičarja Andersena — sva jima medve služili kot tolmača. Ne drži, da na Nizozemskem ali Danskem ne govorijo radi nemško. Vsakdo uporablja katerikoli tuji jezik, da se sporazume s tujci, samo če ga zna. Vseeno sva navadno začeli pogovor v angleščini. Ni šlo. Potem v nemščini. Večkrat so naju domačini sami spraševali, če razumeva nemško, nato so se zadovoljno oddahnili in nadaljevali pogovor v svojem jeziku.

DO KOPENHAGNA

svá se pripeljali z domačinom, ki nama je vso pot razlagal znamenitosti glavnega mesta Danske. Posebno naju je opozarjal, naj ne izpustiva slavnega zabavišča Tivoli. Seveda ga nisva. Toda ogledali sva si ga podnevi, kar je ravno tako zgrešeno, kot če greš v ljubljanski Tivoli ponoči.

Mladinski domovi in srečanja z mladimi ljudmi je tudi zanimivost zase. In če kje, v teh domovih je angleščina že postala svetovno jezik. Napisi in opozorila so poleg domačega jezika povsod obvezno tudi v angleščini, pozdravljamo se in vsaj začnemo vsak pogovor v angleščini. Tu se zbirajo in prenočujejo dekleta in fantje vseh poklicev, narodnosti in ras. Le Jugoslovanov je malo, mnogo premalo. V marsikaterem domu sva zbujali pozornost kot prve gostje iz Jugoslavije. Zakaj pravzaprav Jugoslovani tako malo potujemo? To je zgrešeno, zato imajo tujci po nepotrebnem zgrešeno mnenje o nas, ker nas ne vidijo in ne poznajo.

V HELSINGÖRE

je naju vodila ena najlepših cest ob danski rivieri s peščeno obalo, vilami in drugimi hoteli v cvetju in zelenju. Sonce je slabotno sijalo, na cesti naju je s Cvetko v toplih puloverjih pošteno zeblo, toda Danci so vseeno vztrajali v vodi! V Helsingöru sva si ogledali grad Kronborg, kamor je Shakespeare postavil svojega Hamleta. Na obzidju stare trdnjave sva se poslavljali od Danske z razkošno malico in se strinjali s Shakespearem, da je »nekaj gnilega v deželi Danski«, ko sva velik kos sira zagnali v Baltiško morje.

NA ŠVEDSKEM

še vedno vozijo po levi strani ceste. Zato najbrž švedski vozniki težje zaustavljajo svoja vozila. Švedska je namreč med avtostoparji na najslabšem glasu. Nekdo nama je pravil, da je čakal na naslednjo zvezo dva dni, drug je prepešačil petdeset kilometrov, ker mu vso pot ni nihče ustavil. Medve sva v Helsingborgu raje spremenili smer na levo v Göteborg, namesto da bi šli na desno v Malmö, kot sva si prej planirali. Najin voznik je bil molčeč nekadilec. To je za štoparke zelo važno, ker potem med vožnjo ne ponuja cigaret, ampak čokolado.

V Göteborgu naju je pobral filmski Belmondo v švedski verziji s čudovito limuzino. Po poti sva zvedeli, da je le študent gradbeništva, ki se preživlja s prevažanjem avtomobilov iz Göteborga

Åre - smučarsko središče Švedske

v Stockholm. Cesta se je vila po ravnini med žitnimi polji in kar žal nama je bilo, ko smo že zgodaj popoldne prispeli v

STOCKHOLM

naravnost pred mladinski dom, ki se je zibal na morju nasproti kraljeve palače. Najlepši in najudobnejši dom v Stockholmu je namreč stara preurejena ladja »af Chapmon«, zasidrana ob otočku Skeppsholmen. Stockholm je najlepša prestolnica na severu. Leži na skalnatih otokih med jezerom Malarna in Baltikom, ki sta povezana z neštetimi mostovi, kar naredi na vsakega obiskovalca nepozaben vtis.

Na Švedskem nama je bilo s Cvetko zelo všeč, čeprav so njihove cene nekajkrat višje od naših in njihova morala še bolj na tleh, kot tujci navadno mislimo. Švedi so zanimiv narod: Švedinje so resnično lepotice, toda vikingov ni več. Zanimivi so se nam zdeli njihovi teenagerji: deklice z dolgimi gladkimi lasmi in fantje — verne kopije Beatlesov ali bradači s kodrastimi lasmi do ramen. Malo manj so bili zanimivi pozno ponoči, ko so pod najinim oknom (no, to je že domišljavost, kajti stanovali sva v petem nadstropju) z narodnimi plesi in pesmimi preizkušali živce vseh okoličanov. Nekoč ob treh ali štirih zjutraj sem jim poslala v angleščini pismeno zahvalo za prijetno doživetje in jim iz vsega srca zaželela lahko noč. Potem so prepevali samo še angleške pesmi.

NA FINSKO

sva se pripeljali z ladjo nekega mrzlega jesenskega jutra, toda Fince sva srečali že prej. Čisto neverjetno, kakšne simpatije čuti ta narod do nas! Sinniko in sestro iz Hämeenlinne sva spoznali v Hamburgu. »Kaj, saj ni mogoče, da sta res iz Jugoslavije!?« sta se čudili. »Gledali smo jugoslovanske filme. Popolnoma drugačni so od ameriških in angleških. Globoki in človeški — tako kot smo mali narodi bolj globoki in čuteči kot Američani in drugi veliki narodi. Zato se Jugoslovani in Finci dobro razumemo.«

Na Finskem sva se res počutili kot doma, samo sporazumevanje je bilo malo težje, kajti finščina je za nas popolnoma nerazumljiv jezik in se nama je od vseh tujih jezikov najbolj obnesla demonstrativna metoda. Težko izgovorjavo finskih besed sva pogosto vadili na osamljenih križiščih sredi gozdov. Finska imena krajev na kažipotih lahko zvenijo zelo različno z različnim tonom glasu, tudi grozeče, posebno po nekaj urah treninga.

Cvetka, ki je v najini ekspediciji opravljala nalogo ekonoma, si je hitro zapomnila vse najvažnejše izraze, ki označujejo hrano v trdnem ali tekočem stanju, omejevala jo je le — ne njena jezikovna sposobnost — temveč najina denarnica.

HELSINKI

nima zastonj vzdevka kraljica Baltika. »Potnikom, ki pridejo po morju, se mesto odpre kot vodna lilija.« Tako piše v prospektu o glavnem mestu Finske. S Cvetko nisva prišli po morju, temveč po cesti iz Turku. To je bila gotovo najina napaka, kajti tistega o liliji se prav nič ne spominjam. Zato pa se je bolj radodarno odprlo nebo in naju zalilo z vsemi vodami tega sveta. Vedrili sva v majhnih prijetnih kavarnicah v stilu domačih mlečnih restavracij, ki jim Finci pravijo Kahvila ali Baari. Potem ko sva v eni izmed njih sedeli že dobro uro in je prodajalka opozorila skupino domačinov, čeprav so vstopili za nami, sva ugotovili še eno razliko med Finci in Švedi. Na Švedskem se nama je pripetilo ravno obratno. Najina najdaljša pot je bila od Helsinki do

SEVERNEGA TEČAJNIKA

Bil je september in ceste prazne. Tuji turisti so se že zdavnaj vrnili domov. Zamudili so najlepše, kar jim ponuja Finska. Jesen. Jesen z gozdovi in jezeri, brezami v vseh odtenkih jesenskih barv, ponosnimi smrekami ... Je še kaj lepšega od tega prelivanja barv, ko se na jesen spreminja narava?

Finska je čudovita dežela. Prostrana in neizmerna. Samo redko naseljena. Mesta so majhna, moderna in simpatična. Vasi kot so naše ni, le nekaj hiš in še tiste so največkrat milje narazen. »Kaj bi tiščali skupaj, saj nas je malo, prostora pa dosti,« nama je pojasnil Finec, ko je zavil nekam na levo in naju pustil na cesti sredi gozdov. Od Knopia proti severu sva se petdeset kilometrov prevozili z ravno toliko vozniki, kolikor je bilo odcepov na levo. Zakaj ravno na levo? Ko je čez nekaj ur zadnji kamion zavil na levo, sva se raje odpeljali z njim kot da bi vedrili v napol razpadlem kurniku sredi gozda.

Na Laponskem so nama odpovedali mladinski domovi. Povsod so jih že zaprli. V Avassaksi sva pešačili po poti, ki je bolj spominjala na izsušeno strugo hudournika. Na vrhu griča je stal naš dom. Kot zakleta koča iz pravljice. In zaklenjena tudi. Naužili sva se čudovitega razgleda na jezera in gozdove, ki so žareli v zahajajočem soncu. Cvetka je napisala na listek nekaj zelo dobrih misli o njihovi lepi deželi in njihovem turizmu in ga pritrdila na vrata. Na glavno cesto v dolino sva prikorakali ob petju koračnic »Slovenci kremeniti, le stopimo v korak...« in pa »Janez, kranjski Janez, kam odhajaš danes...« Tisto noč sva prespali pri neki laponski družini. Vsekakor proti severu ni šlo več. Mraz je pritisnil. Najin cilj — Severni rtič pa je bil še daleč. Vračali sva se na Švedsko. Pri Haparandi sva zavili na levo stran ceste, pomaknili ure nazaj na švedski letni čas in že sva bili na

ŠVEDSKEM

Do Sundsvale sva potovali ob Botniškem zalivu, naprej pa čez sredo dežele skozi najlepše kraje na Švedskem, kot so nama zagotavljali vozniki. Včasih so naju peljali kilometre daleč, kjer je bil lep razgled na jezera, samotno cerkvico, slap ali gore s prvim letošnjim snegom.

Na otočku Frösö sredi jezera Storsjon, ki ga po pravici štejejo za najlepši del Švedske, imajo poleti in pozimi na tisoče turistov. Toda nikoli prej Jugoslovanov. Zato ni čudno, da so naju takoj po prihodu odkrili novinarji.

»NA NORVEŠKEM

vama ne bo dolčas,« so nama obetali Švedi. »Ceste so slabe kot v Jugoslaviji.«

»No, no, saj ne vse,« sva se poskušali izmazati. Tudi na Norveškem niso vse ceste »kot v Jugoslaviji«, toda Norvežan, ki naju je prepeljal dobrih dvesto kilometrov, jih je »hvalil« na vse pretege. »Imamo vsaj mir pred turisti. Vsak pride samo enkrat. Nihče noče tvegati življenja ravno na norveških cestah!«

Pa nama res ni bilo dolgčas. Pokrajina se je spremenila. Spominjala me je na Štajersko s hribi in gozdovi, na Gorenjsko z zasneženimi vrhovi gora, rekami in gorskimi jezeri in na Primorsko z bori in morskimi zalivi.

Trandhjemski fjord je pokrivala megla, pomešana z dimom tovarne papirja, ko sva se zgodaj zjutraj peljali mimo. Tudi tu so avtomobili vozili že po zimskem urniku, to je vsako uro eden. Prvič sva na Norveškem prespali

(Nadalj. na 10. str.)

Razvoj Ilirske Bistrice

Razvoj gospodarstva in nenehni dvig življenjskega standarda delovnega človeka terjata vzporedno tudi vedno večjo komunalno dejavnost. Po osvoboditvi smo vložili vse sile v hiter razvoj gospodarskih panog, pri tem pa zanemarjali negospodarske in posebno komunalne dejavnosti. Te pa se ne morejo razvijati brez načrtovanja. Teh vprašanj se ne da reševati z vsakodnevnimi prakticističnimi prijemi, ker bi ti ne temeljili na neki perspektivni analizi. To zahteva poseben študij, katerega omogoča urbanistična dokumentacija.

Naša družbena stvarnost je ta spoznanja skušala rešiti že leta 1949 s temeljno uredbo o generalnem urbanističnem planu (Ur. list FLRJ št. 22/58). Ta določila pa postajajo šele v zadnjem času deležna večje pozornosti. Občinska skupščina je pred tremi leti naročila pri projektivnem zavodu v Ljubljani predpisano tovrstno dokumentacijo, ki je bila izgotovljena leta 1963. Dne 3. oktobra 1963 so projektanti — urbanisti v Domu družbenih organizacij prvič razložili in utemeljili svoje delo. Po tej razpravi je bil urbanistični načrt stalno razstavljen v prostorih provizorija, dokler ni bil predmet obravnave na javni tribuni dne 2. julija 1964. Svet za gospodarstvo je končno smatral, da je bilo dovolj storjenega, da bi se ga približalo javnosti. Na svoji seji dne 17. septembra 1964 je sprejel sklep, da se ga predlaga občinski skupščini v potrditev. Ta je na 19. redni seji obeh zborov dne 26. septembra 1964, po razpravi, katero je vodil glavni urbanist ing. arh. Bohinec Marjan, potrdila.

ELABORAT REGIONALNEGA PROGRAMA OBČINE IN URBANISTIČNEGA NAČRTA MESTA ILIRSKA BISTRICA

Pojem urbanizacije je nastal nekako pred petdesetimi leti, vendar je v zadnjih desetletjih doživel velike spremembe v sami osnovi. Prej je obsegal v glavnem prizadevanja za ureditev posameznih mest. Nagla industrializacija pa je spremenila življenjski prostor človeka. Mesta, do takrat edina predmetna telesa, so morala razširiti navidezne meje in se spojiti z okolico. Izolirana mestna aglomeracija je odpadla kot predmet opazovanj, študij in načrtovanja. Mestni organizem se zbiva z okoljem v celoto. Dinamika materialnega razvoja je sicer pokazala, da so žarišča razvoja še vedno mesta, da pa produkcija stanovanj, rekreacije itd. niso več mestotvorni činitelji. To danes prevzame regija, tako da o mestu brez reginalnih dispozicij ne moremo več govoriti.

Urbanistični načrt našega mesta

v naslednjih desetletjih

Za izdelavo urbanističnega programa določenega mesta je treba predhodno preštudirati in analizirati regijo, v kateri leži. Regija je prostor, reliefno zaokrožena celota, ki ima poleg tega specifične lastnosti, preteklost in perspektivo. Občini Postojna in Ilirska Bistrica predstavljata tudi tak prostor. Z ozirom na to, da nimata velikega medsebojnega vpliva, se jih da obravnavati ločeno z lastnim regionalnim programom. Zopet pa moramo imeti pred očmi, da posamezne regije niso vase zaprte, temveč se medsebojno koordinirajo. Razmerje teh lahko definira le dolgoročni program gospodarstva v okrajnem, republiškem in zveznem merilu.

Regionalni načrt naše občine sestoji iz grafičnih in tekstualnih analiz geografskega položaja gospodarstva in populacijskega razvoja prebivalstva, objektov družbenega standarda, prirodnega okolja, komunalnih naprav itd. Na podlagi teh lastnih pogojev in širših izvenregijskih koordinat daje v končni fazi prognoze in smernice razvoja za daljšo dobo tridesetih let ter obenem določi urbanistična vplivna območja.

Poleg Ilirske Bistrice so v naši regiji — občini še naslednja naselja z določeno lokalno funkcijo: Knežak, Bač, Koritnice; Podgrad; Zabiče, Podgorje, Kuteževo; Prem; Jelšane.

Poleg teh naselij obstojajo kraji in objekti, katere bo treba urbanistično reševati zaradi turističnega pomena: Snežniško pogorje z objekti: Vrh Snežnika, Sviščaki, Okroglina, Gomanci, Mašun, Marela; Premski grad; Grad Kalc.

V bistvu predstavljajo torej regionalni program širše analize za podrobno urbanistično programiranje centra, območij in turističnih točk.

Kot nadaljevanje regionalnega programa za občino Ilirska Bistrica je bil izdelan program za mesto Il. Bistrico, ki je edino pomembnejše naselje, kamor je že danes usmerjena industrijska proizvodnja in predstavlja zato tudi kraj najmočnejšo koncentracijo prebivalstva (v tridesetih letih se prevideva porast na 6.000 preb.) obsega tekstualni, analitični del s prognozami, sklepi del in utemeljitev sklepnega dela. Sklepni del obsega še elemente ureditvenega načrta, idejne rešitve komunalnih omrežij in predstavlja zato izhodišče zazidalnih območij znotraj ureditvenega območja.

Iz programskega načrta vodovodnega omrežja je razvidno, da bo možno oskrbeti Il. Bistrico z dovolj velikimi količinami pitne vode kljub širjenju vodovoda v okoliške vasi in h kraškemu vodovodu Kozina—Starod—Šapjane. Za industrijo, ki potrebuje večje količine vode, je rešitev v gradnji internih črpalk ob reki Reki. Večje spremembe trase vodovoda ne bodo nastale, razen tam, kjer bo prestavljena ustna mreža in kjer nastopajo nove cone zazidave.

Kanalizacija je najbolj problematična. Trenutno se odpadne vode zlivajo v potok. Predvidena rešitev je v zbirnih kanalih za naselje Il. Bistrico, naselje Trnovo in industrijo. Ti se bodo združili nižje od Elektro-žage v skupne čistilne naprave.

Osnovna cestna mreža izhaja iz obstoječe, jo dopolnjuje, korigira in modernizira. Ravno tako predvideva nove ceste, ki so važne za razvoj mesta ali so drugače potrebne ali interesantne z gledišča arhitektonsko funkcionalne ekonomike. Ta program predvideva v glavnem dve novi cesti: Razbremenilno cesto, ki bi potekala od bencinske črpalke ob železnici ter se priključila na obstoječo cesto pri vojaških objektih v Trnovem in bi prevzela ves tranzitni tovorni promet ter razbremenila glavno mestno cesto. Druga cesta pa je predvidena mimo osn. šole in pokopališča na Snežnik. Vendar je v osnutku cestne mreže pričakovati sprememb, ker namerava Sekretariat za promet SR Slovenije zgraditi novo hitro cesto, ki bi potekala izven Il. Bistrice. S tem bi postala glavna cesta izključeno lokalnega značaja in bi se celoten koncept prometa spremenil.

Najbolj zanimiv in interesanten v urbanističnem programu Il. Bistrice je nedvomno načrt mestne površine, con z lokacijami najpomembnejših javnih zgradb. (Glej sliko).

A) STANOVANJSKE CONE: po legah in površinah so že nakazane z današnjimi gradnjami in področji. Površine obravnavanih con, način zazidave z ozirom na izgled mesta in v zvezi z gostoto naselitve so programsko analizirane (6.000 prebivalcev).

1. STANOVANJSKA CONA »PARTIZANSKI HRIB« je vzpetina med starim predelom mesta — Prešernova ulica in cono osnovne šole. Ta predel je deloma pozidan. Prosto je še zemljišče na severovzhodu. Predvidena je individualna gradnja s 520 prebivalci na površini 7,3 ha, tj. 71 preb./ha.

(Nadalj. na 10. str.)

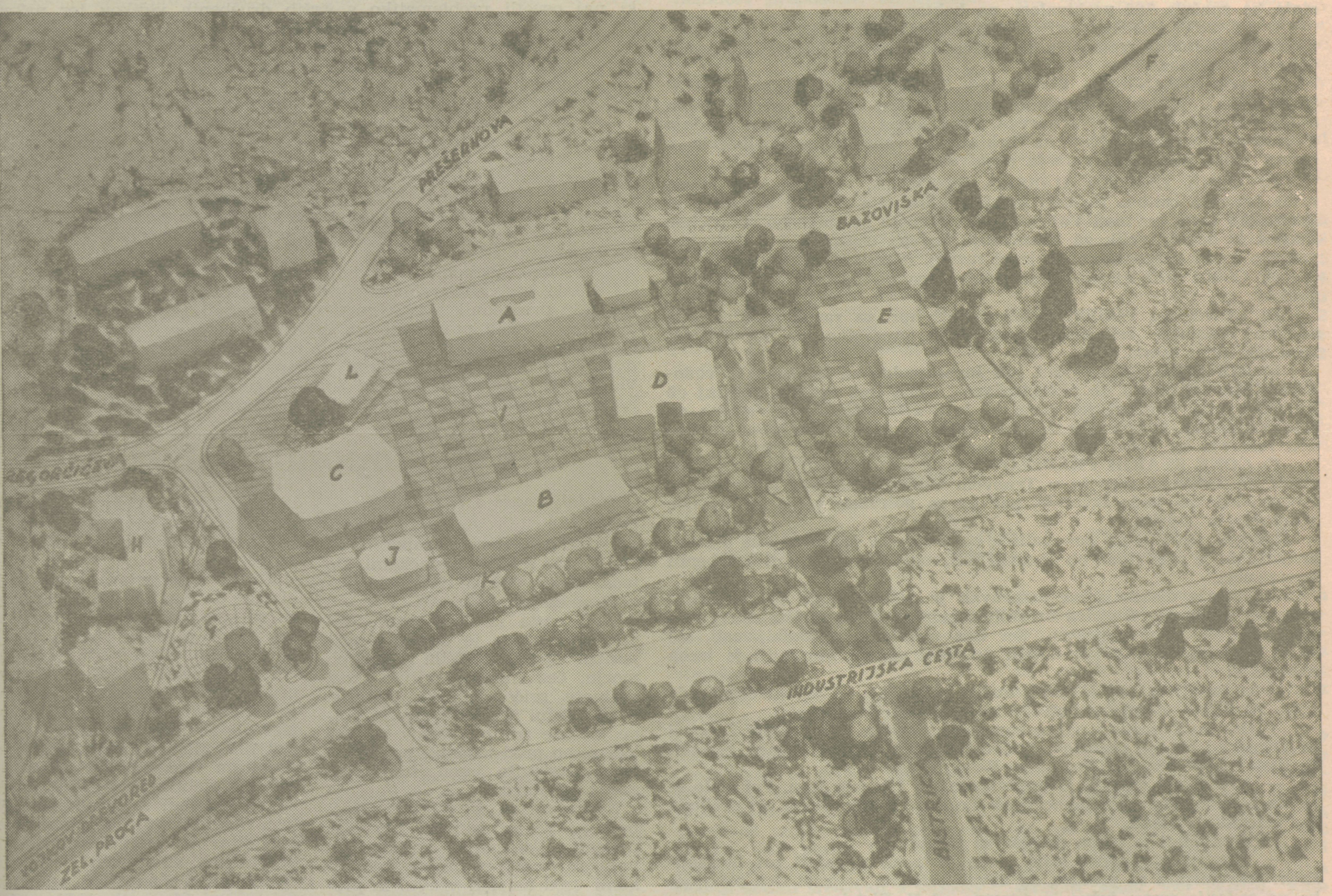

Maketa idejnega zazidalnega načrta za center. — A = trgovska hiša; B = poslovni prostori in družbene organizacije; C = kulturni dom; D = restavracija, kavarne, klubski prostori; E = sodišče; F = občinska skupščina in banka; G = avtobusna postaja; H = trgovine, mlečna restavracija (občinski blok); I = trg; J = paviljon; K = parkirni prostor za osebne avtomobile; G = uprava za gozdarstvo

Ilirska Bistrica v naslednjih desetletjih

(Nadalj. z 9. str.)

2. STANOVANJSKA CONA »POD PARTIZANSKIM HRIBOM« je južno od Prešernove ceste do potoka Bistrice in od Bazoviške ceste do Titovega trga. Predvidena je blokovna gradnja z gostoto 220 prebivalcev na hektar.

3. STANOVANJSKA CONA V JUŽNEM DELU ILIRSKE BISTRICE ob cesti v Zabiče. Površina je skoraj nepozidana. Predvidena je blokovska gradnja z gostoto 200 prebivalcev na hektar.

4. STANOVANJSKA CONA MANJŠE POVRŠINE med Vojkovim drevoredom in Gregorčičevo cesto je pravzaprav kompletacija obstoječe zazidave. Predvidena je za manjše gradnje, ker tako narekujejo obstoječi objekti in teren. Gostota 183 prebivalcev na hektar.

5. STANOVANJSKA CONA »BRINŠKOV HRIB« je povprečno 30 m visoka vzpetina, omejena s cestami. Po legi in nosilnosti terena je zelo ugodna za blokovsko stanovanjsko izgradnjo in predstavlja rezervat za daljšo dobo.

6. STANOVANJSKA CONA OB TOMŠIČEVI IN GUBČEVI ULICI je predvidena za mešano gradnjo. Del zazidave je že realiziran. Gostota bo znašala 100 prebivalcev na hektar.

7. STANOVANJSKA CONA OB KOSOVELOVI ULICI je namenjena individualni gradnji in se zazidava še izvaja. Gostota 80 prebivalcev na hektar.

8. STANOVANJSKA CONA NA SEVEROZAPADNEM KONCU TRNOVEGA je izven današnje mestne meje, toda v neposrednem stiku s starim predelom Trnovega. Predvidena je za mešano gradnjo z gostoto 150 prebivalcev na hektar. Ta cona bi se realizirala v zadnji etapi 30-letnega porasta prebivalstva.

B) CONA CENTRA ILIRSKA BISTRICA. — Današnje mesto nima pravega centra. Najbolj prikladna lokacija je med železnico in Bazoviško cesto ter med Vojkovim drevoredom in občinsko skupščino. Predel je dovolj velik za formiranje novega centra z vso potrebno vsebino in za perspektivni 30-letni razvoj. (Glej sliko makete).

C) CONA REKREACIJE je predvidena ob bazenu v obstoječem parku.

D) CONA ZA POSEBNE GRADNJE npr. za razna skladišča, je omejena nasproti železniške postaje in prometno ne na najbolj ugodnem delu mesta.

E) INDUSTRIJSKA CONA leži jugozapadno od železnice in vodotoka Reke, od mostu do »Elektrožage«. Cona ima ugoden položaj ob železnici, ima industrijsko cesto in je z železniško progo ločena od ostalega mesta. Površina je 16,7 ha. Poleg tega je v tem pasu predviden rezervat za eventuelno novo industrijo s površino 6 ha.

F) CONE STARIH PREDELOV mesta so v Bistrici od izvira Bistrice do Titovega trga in v Trnovem Gabrije. Znotraj teh meja se novogradnje ne bodo izvajale, pač pa so potrebne večje ali manjše asanacije in zaščite.

Športni stadion in pokopališče ostanejo na istem mestu. Zdravstveni dom je predviden ob osnovni šoli, motel pa pri domu družbenih organizacij.

Dosedanja diskusija na razpravah je pokazala, da je regionalni program občine Il. Bistrica brezhibno izdelan. Urbanistični načrt mesta pa je potrebno popraviti, ker ima nekatere pomanjkljivosti, saj so se v zadnjem času spremenili določeni pogoji. Popraviti je treba naslednje:

— Industrijski pas je treba nujno podaljšati od »Elektrožage« do ceste Postojna—Rupa (za potrebe lesne industrije »Topol«).

— Obratu Transport naj se spremeni lokacija. Zemljišče v Žabovci ni primerno iz več razlogov. Najbolj ugoden je predel med cestami Il. Bistrica—Knežak in Postojna—Reka (Dolge njive).

— Avtobusna postaja je predvidena na Titovem trgu. Pokazalo se je, da bi bila ugodnejša lokacija ob Vojkovem drevoredu, pri prehodu čez železniško progo.

— Predvideti je treba prostor za camping.

— V zvezi z gradnjo hitre ceste je treba vztrajati pri Republiškem sekretariatu za promet, da dovoli oziroma napravi dva priključka na sedanjo cesto: južno in severno od Il. Bistrice.

— Novi del ceste na Snežnik ne bi bilo treba izvesti. Bolje je vložiti določena sredstva v rekonstrukcijo in izboljšavo obstoječe trase.

Potrditev regionalnega in urbanističnega načrta je potrebna, da se lahko iz te solidne izdelane osnove preide na konkretne ureditvene in zazidalne načrte, po kateri se gradnja dejansko izvaja. Te načrte, rezultate celotne urbanistične dokumentacije, se bo sproti izdelovalo po fazah zazidave, oziroma za cone, ki se bodo trenutno realizirale. Občinska skupščina je ugotovila, da sedanji način gradnje ne ustreza sodobnim zahtevam. Popolnoma nesmiselno je graditi raztreseno po vseh površinah, upoštevati želje posameznikov, zraven pa nositi vse stroške gradnje in vzdrževanja komunalnih naprav. S tem smo tudi odprli gradbišče na vseh mogočih koncih in niti enega kompleksa nismo bili sposobni dovršiti. Upravni organi, svet za komunalne in stanovanjske zadeve ter svet za gospodarstvo so sklenili, da se gradi izključno po naslednjih conah:

— individualna gradnja na »Partizanskem hribu«,

— blokovske zazidave v stanovanjskem centru »Pod partizanskim hribom«,

— poslovno stanovanjske zgradbe ob glavni mestni cesti.

Eventuelne izjeme so možne le tam, kjer so očitne praznine (plombe).

Kljub temu, da je urbanistična dokumentacija dobro napravljena, se vedno zgodi, da se po nekaj letih pokažejo določene spremembe. Z zakonom je zato določeno, da se urbanistična dokumentacija korigira vsakih pet let, zazidalni načrti pa se morajo pregledati vsaki dve leti.

OSVOJILI SMO POKAL

Kot vsako leto, tako je tudi letos občinski sindikalni svet organiziral občinsko tekmovanje sindikalnih podružnic v balinanju. Tekmovanja se je udeležilo šest ekip: KIK, Topol, bistriška podružnica GG Postojna, Železničarji, Iplas iz Podgrada in Lesonit. Prvo mesto je zasedla ekipa Lesonita, ki si je po treh letih ponovno priborila pokal.

Tekmovanje je potekalo v redu od ranega jutra do mraka. Škoda, da je vsako leto manj ekip.

Ob teh ugotovitvah je občinski sindikalni svet sklenil v letu 1965 organizirati širšo akcijo med manjšimi podjetji, ki se stalno držijo po strani.

Milko

Občinska skupščina je razpravljala o šolstvu

Na seji občinske skupščine, ki je bila dne 24. oktobra, je bilo obravnavano tudi stanje v šolstvu naše komune.

Poročilo sveta za šolstvo se je omejilo le na trenutno stanje na tem področju in ni omogočilo širše programske razprave, zato je skupščina sklenila, naj strokovne službe izdelajo programski elaborat, ki naj osvetli problematiko s širših družbenih vidikov ter nakaže perspektivo razvoja v prihodnjem obdobju.

Med posameznimi problemi so bili obravnavani posebno naslednji:

— reduciran pouk nekaterih predmetov (npr. tuj jezik na Pregrajah);
— nameščanje učiteljev — novincev na manjše šole, ker nimajo večjih možnosti za strokovno izpopolnjevanje;
— prehod na pogodbene odnose med skladom in posameznimi šolami;
— možnost priprave toplega obroka za učence, ki se vozijo v centralno šolo v Il. Bistrico in ki ostajajo 8 do 10 ur od doma;
— ureditev postajališč za učence, ki čakajo na prevoz;
— vzdrževanje šol z minimalnim številom učencev z večjo sosednjo šolo;
— redno, enakomerno dodeljevanje sredstev šolam.

Glede osebnih prejemkov prosvetnih delavcev sta navedla poročilo in predsednik skupščine v uvodni besedi, da so se ti v zadnjem obdobju povišali povprečno za 4000 din, da pa so namenjena še dodatna sredstva v ta namen, tako da se bo občinsko povprečje približno dvignilo na nivo republiškega povprečja. Večje investicije so bile vložene v adaptacijo osnovne šole Podgrad in Pregarje; posebno je šola v Podgradu znatno izboljšala pogoje za redno delo.

Z avtostopom po Evropi

(Nadaljevanje s 7. strani)

nekje v hribih v hotelu, ker je bil mladinski dom že zaprt. Spali sva v sobi s štirimi mačkami. Do tedaj nisem vedela, da mačke ponoči ne spijo.

Tudi cesta iz Osla proti Stavangerju nama je ostala v prijetnem spominu. Vila se je ob morju, čez morske zalive, skozi skalnate griče, ribiška naselja. Pred hišami je spet cvetje in polne jablane zrelih sadežev (na žalost samo pred hišami), povsod je jesen, čudovita jesen, toda drugačna od Finske.

Norvežani so še Vikingi. Najbolj pa so se izkazali norveški policaji. Vsakokrat, ko sva jih vprašali za pot, so naju s potovalkami vred naložili v avto in prepeljali na zaželeno mesto. In policaj, ki nama je pregledal potne liste, mi je celo zapel norveško narodno »Sonja, tvoje oči žarijo kot zvezde na nebu . . .« Zelo lepa pesem.

V Stavangerju sva ujeli ladjo »Leda« do Anglije. Po dolgem času se spet počutiva enakopravni, saj imava plačano vožnjo. Morje je nemirno. Pred nami je nekje daleč v megli Anglija. Cvetka pridno študira še zadnje poglavje Vidakovićeve »Da li znate engleski?« in ponavlja angleške nepravilne glagole, medtem ko jaz prebiram Gregorčičeve pesmi, ki sem jih dobila pred nekaj dnevi za rojstni dan iz domovine. Po treh mesecih vandranja skozi deset držav in po več deset tisoč prevoženih kilometrih si že obe rahlo želiva »nazaj v planinski raj« — v našo prelepo Slovenijo.

(Se nadaljuje)

Čreda severnih jelenov na Laponskem

NAŠ ŠPORT

Tudi rokomet v Ilirski Bistrici

Prve dni avgusta je bila končno izpolnjena velika želja precejšnjega števila bistriških mladincev in aktivnih pripadnikov JLA. Pod okriljem TVD Partizan in ob izdatni pomoči obč. skupščine je bila ustanovljena rokometna sekcija, ki je že prve dni svojega obstoja privabila v svoje vrste okoli trideset mladincev. Bilo je sicer precej težav, preden se je začelo. Predvsem je bilo treba najti finančna sredstva za najosnovnejšo opremo, vendar le-te niso vzele poguma mlademu športnemu kolektivu. Veselo je bilo opazovati mladince, ki so se na igrišču na Vidmu prvič srečali s to športno panogo, kako zagrizeno so trenirali in osvajali posamezne elemente te dinamične igre. Večina je bila začetnikov, toda ne vsi, saj so se Jadran, Janez, »Učo«, Mitrović in Bajić že precej aktivno bavili z rokometom, nekateri v šoli, drugi v JLA, dočim je Janez igral za Slovana kakih sedem let.

Začelo se je in prvi rezultati na prijateljskih tekmah so bili vse prej kot ohrabrujoči. Videlo se je, da igralcem manjka izkušenj in tekem s kvalitetnimi moštvi, da bi se lahko od njih česa naučili. Sledil je »izlet« k ljubljanskemu SLOVANU. Fantje so med tekmo večkrat nemo strmeli in nemočni opazovali ekshibicije domačih igralcev. Razlika je bila seveda zelo visoka, 10 : 35, toda to za nas sploh ni bilo važno. Važno je bilo to, da smo videli, kako se igra moderni rokomet in se prepričali o skromnosti našega znanja. Okrajna rokometna zveza je pri registraciji našega društva naredila izjemen korak s tem, da ga je takoj vključila v Primorsko consko ligo, ne da bi morali prej sodelovati v občinski ligi. Zavedali smo se, da moramo to zaupanje tudi opravičiti. Začeli smo vse prej kot rožnato, vendar nismo bili demoralizirani. Igramo od tekme do tekme bolje in zelo laskava je ocena, da nas smatrajo za največje presenečenje tega tekmovanja. Dosedaj je šlo takole:

Prizor z rokometne tekme v Ilirski Bistrici
Posnetek: Jože Keuc

AJDOVŠČINA : IL. BISTRICA
41 : 14 (21 : 2)

Katastrofa in še več. Naleteli smo na izredno razpoložene domačine, ki so svojo kvaliteto potrdili, mi pa smo bili polni treme in začetniške nervoze. Ta ognjeni krst smo prestali: Podolić, Hrvatin, Žakula, Bajić, Nedeljković, Kirm, Mitrović in jaz. Pokopal nas je prvi polčas. Streljali smo malo in še to netočno. Domačini pa so skoraj vsak svoj napad kronali z zadetkom. V drugem polčasu so imeli domačini precej preglavic, preden so nas ukrotili. Igrišče smo zapustili sklonjenih glav, vendar trdno odločeni, da se taka igra ne bo več ponovila.

IL. BISTRICA : IPLAS (KOPER)
5 : 0 p. w.

Zares škoda, da se je ta tekma končala brez borbe, kajti želeli smo se rehabilitirati.

Gorica : Il. Bistrica 20 : 20 (11 : 8)

Prišli smo v Gorico že vnaprej obsojeni na neuspeh, vendar čvrsto odločeni, da čim dražje prodamo svojo kožo. Že igrišče samo je na nas napravilo mučen vtis, saj je preozko, prekratko in povrh vsega še obdano s tri metre visoko mrežo. Imeli smo občutek, da smo v kletki ter na milost in nemilost prepuščeni domačinom. Začetek je to tudi potrdil: 3 : 1, 4 : 1 ... 8 : 2. Pri stanju 9 : 3 za domače pa se nam je odprlo. Najprej Učo pa Boris, pa zopet Učo in Bajić so pridno stresali domačo mrežo, a naš golman Jadran je bil v teh trenutkih skoraj nepremagljiv. Polčas 11 : 8 je bil za nas več kot ugoden.

Drugi polčas pa se je slika na igrišču spremenila, Mar smo to mi?! »Mar so to začetniki?« se je spraševala presenečena publika. Jadran na golu fenomenalen, Učo neprekosljiv, Bajić, Žakula, Boris in Černetič nepremagljivi v obrambi in tudi meni se je odprlo. V 57. minuti rezultat 19 : 17 za nas!

IL. BISTRICA : IZOLA
32 : 12 (18 : 2)

Prve planirane točke Izole se takrat niso uresničile. Gostje so pozabili, da je to prva prvenstvena tekmo pred domačim občinstvom in da smo željni pokazati prav vse. In tudi smo. Nekateri so nam sicer zamerili malce neresnosti proti koncu, toda ali se nam res to lahko zameri?! Mislim, da vseeno publike nismo razočarali.

KOPER : IL. BISTRICA
27 : 20 (14 : 6)

Tekma, ki tega imena ne zasluži, predvsem zaradi sodnika in trenerja domače ekipe. O sami tekmi bi bilo škoda besed, vendar pripominjamo le še toliko, da rezultat ni registriran in da bo tekma po vsej verjetnosti razveljavljena.

Do konca prvenstva nas čakajo dve srečanji in to z Dobravljami v gosteh in z Vipavo doma. Naš plan so tri točke in upam, da bomo uspeli. Vsekakor pa je najpomembnejše to, da se je končno tudi ta športna zvrst začela razvijati pri nas in prav nesmiselno bi bilo od nas že takoj v začetku pričakovati podvigov enakih našim fantom izpod košev.

Po petem kolu je lestvica PCL naslednja:

Ajdovščina	**5**	**5**	**0**	**0**	**150:70**	**10**
Luka - Koper	**4**	**4**	**0**	**0**	**105:49**	**8**
Il. Bistrica	**4**	**2**	**1**	**1**	**71:73**	**5**
Iplas - Koper	**5**	**2**	**0**	**3**	**78:91**	**4**
Gorica	**4**	**1**	**1**	**2**	**71:79**	**3**
Vipava	**5**	**1**	**0**	**4**	**93:98**	**2**
Dobravlje	**5**	**1**	**0**	**4**	**77:134**	**2**
Izola	**4**	**1**	**0**	**4**	**51:100**	**2**

V lestvici manjkata tekmi Gorica : Izola, ki še ni bila odigrana in pa Koper : Il. Bistrica, ki ni bila registrirana zaradi našega protesta.

Janez Štrukelj

»Lesonit« — član I. zvezne lige

(Nadalj. s 1. str.)

vse drugo je bilo videti na igrišču kot razbita vojska brez poveljnika,« končuje sarajevski dnevnik »Oslobodjenje«.

Našim bralcem Snežnika in mnogim ljubiteljem tega priljubljenega športa v našem malem slovenskem mestecu smo skušali posredovati le delček vsega tega, kar se je dogajalo v tej čudoviti bitki, katere izid pa je prinesel zasluženo zmago našim igralcem in jim dal hkrati tudi najvišje priznanje, da se bodo lahko v naslednji sezoni srečavali z najboljšimi ekipami tega športa v naši domovini. Zato mislimo, da ni samo naloga kolektiva Lesonit, temveč vseh nas, da našim mladim in tako požrtvovalnim fantom pripravimo za prihodnjo sezono to, kar bodo potrebovali, da ne bi doživljali številnih porazov v eliti najboljših na domačem in tujem igrišču. Poskrbeti bo treba za dobro organizacijsko vodstvo, trenerja, potrebna denarna sredstva in mogoče tudi ne bi bilo odveč pomisliti na okrepitev moštva z enim ali dvema igralcema.

Vse, kar bi lahko še napisali o tem priljubljenem športu, ki je gotovo najbolj pri srcu slehernemu prebivalcu naše komune, bi bilo odveč, kajti prepričani smo, da ste vi, dragi bralci, tako kot mi z veliko pozornostjo sledili vsem dogodkom doma in na tujih igriščih skozi vso sezono. Zato mislimo, da je naša ocena »odlično« in vzklik »bravo plavi« tudi vaš vzklik, znak priznanja. Zato ob koncu še iskrene čestitke z najboljšimi željami v nadaljnjih tekmovanjih našega uredniškega odbora, ki vas bo tudi še v naprej zvesto spremljal.

Seznam novih naročnikov za mesec november

Rakar Zlata, Gregorčičeva 46, Izola; Baša Anton, 37 Rue Chevaleret Paris 13 e France; Simčič Maria, 202. Bd. du Mont Baron Chez Laužeri Nice (AM) France; Kirn Josip, Verl Grenzveg B 1 Alsdarg Aachen Deutschland; Gašperčič Danilo, 45 Albert RD Strath icid Sydney N. S. W. Avstralia; John Dekleva, 319 Frost Ave Trinidad Colorado U. S. A.; Knjižnica inštituta za sociologijo in filozofijo pri univerzi v Ljubljani, Trg revolucije številka 1; Turistično društvo Loška dolina, pošta Stari trg pri Rakeku; Turistično društvo Postojna; Turistično društvo Cerknica pri Rakeku; Trgovsko podjetje Soča Koper; Društvo esperantistov Ljubljana, p. p. 401; Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo SRS Ljubljana; Gostilna pri »Davorju« Ilirska Bistrica.

pionirski kotiček

FILM »TRIGLAVSKE STRMINE«

Lepote naših planin so znane daleč naokoli. Posebno slovenske planine so deležne množičnega obiska domačih in tujih planincev. Visoke gore, globoki prepadi in strme stene navdušujejo tisoče turistov. Zelene doline, obrobljene z gorovji, skromnost in prijaznost malih vasic narede globok vtis na slehernega človeka. Obiskovalci se ne vračajo razočarani. V srcih je ena sama misel: lepota, neizmerna lepota.

V šoli so objavili, da si bomo naslednjega dne ogledali film »Triglavske strmine«. In še brezplačen povrh. Vesel sem bil. Na filmskem platnu se bom srečal iz oči v oči z nevarnimi stenami.

Naslednjega dne je bila kinodvorana nabito polna. Nekoliko smo se pač morali stisniti, pa nič zato. Film smo pa le dočakali.

Ko so ugasnile luči, je v dvorani nastala grobna tišina. Na platnu se je pokazala mirna, tiha vasica. Na senožeti nedaleč od nje so ravno kosili. Brhka dekleta so vezala žito v snope. Med njimi je bil tudi Miha in tu je bilo njegovo dekle. Miho vlečeta dve izenačeni sili: dekle v eno, gore v drugo stran. Zmagale so gore. Iz doline sta prišla dva planinca, Mihova prijatelja in šli so na Triglav.

Sklenili so, da preplezajo severno steno Triglava. Brez diha sem sledil njihovi nevarni poti. Res, pravi junaki! Kako veličasten je bil pogled na najtežjo dostopno steno Triglava. Še meni v dvorani se je zavrtelo v glavi. Naši trije znanci pa se niso prav nič ustrašili. Pogumno so se spoprijeli s steno in korak za korakom preplezali vse žlebove. V steni jih je zajela noč in prenočili so pod šotorskim krilom. Še predno so se dvignile jutranje megle, so bili na nogah. Zopet se je začelo trudapolno plezanje. Enemu izmed njih je padel na roko precej velik kamen in ga hudo poškodoval. Miha mu je za silo obvezal roko in po dolgotrajnem naporu so prišli na vrh. Veličasten je bil pogled z vrha. Tu je bil kronan njihov trud.

V tem filmu smo videli del lepote naših planin. Priča smo bili pravemu tovarištvu. Film je v meni vzbudil veliko željo, da bi si ogledal bogastvo, ki ga skrivajo veličastne gore.

Valter

NA POMOČ SO PRIŠLI VOJAKI

Ko je oni dan nalival dež ves popoldan in vso noč, je mojim sorodnikom na Topolcu napravila poplava mnogo škode. Voda je vdrla v hlev in zadušila kokoši, zajce in dva prašiča. Opolnoči so prišli vojaki iz Bistrice in pomagali reševati živino.

Edo

NA SNEŽNIK

Z očetom sva šla na Snežnik. Zunaj je bila še trda tema, ko sva oprtala vsak svoj nahrbtnik in krenila na pot. Zeblo me je, pa me je nahrbtnik kmalu segrel. Počasi se je danilo, zarja se je razlila po obzorju in zvezda danica je zbledela.

Do Okrogline sva hodila tri ure. Počivala sva in popila čaj. Oče je tu srečal svoje prijatelje in se zapletel z njimi v pogovor. Jaz sem se razgledoval po okolici. Na drugi strani ceste sem zaslišal šum. Že sem bil tam. Mimo mene je odbrzela srnica z dvema mladičema. »Oče, oče«, sem zakričal, »videl sem srno in dve mladi srnici tudi!« Ni mi verjel.

Nadaljevala sva pot. Preden sva prišla do Sviščakov, sem našel na cesti podkev.»Sreča se mi obeta«, sem vzkliknil. »Da, utrujena«,me je zavrnil oče. »Še malo ne«, sem se branil.

Korak za korakom sva se bližala cilju. Še malo na desno in spet na levo, ovinek, klanec in prehodila sva novo cesto, ki pelje na Snežnik. Že sva stopala po pobočju Snežnika. Sonce je sijalo in koča pod vrhom se je lesketala v soncu. »Dajva, dajva, da bova čimprej dosegla vrh, najvišjo točko v bistriški občini!«

Ob enajstih sva prišla na cilj. Oče je odšel v kočo, jaz pa sem stekel na vrh. Spomnil sem se, kaj piše v prospektu Ilirske Bistrice. »Razgled z vrha Snežnika ob lepem vremenu je čudovit, saj vidimo Kvarner, Dolomite, Istro in Alpe«. Res je tako. Jaz sem občudoval tudi lepoto narave.

Marjan Mateta

Po gobe

Šel sem po gobe, pa nisem našel nobene. Spomnil sem se, kako je bilo poleti, ko sva z očetom imela več sreče.

Oče me je prišel klicat, še preden se je zdanilo. Hitro sva bila pripravljena. Mama je zaželela, da bi nabrala čimveč gob in odšla sva.

Zavila sva po bližnici proti Ahcu. Že tu sva nabrala nekaj mavrahov; oče jih je našel pet, jaz pa tri. Zavila sva globlje v gozd. Naletela sva na kolovoz in šla po njemu. Našel sem mavrah, ki je bil čisto tak kot kamenje okoli njega. Oče mi je razložil, da je barva mavraha odvisna od okolice. »In, ker ima varovalno barvo, ga je tudi težko najti«, sem rekel. »Tako je«, je odgovoril oče. »Velikokrat se ga pohodi, ker se ga ne opazi«.

Medtem sva dospela do Ahec. Tu sva našla veliko gob. V tričetrt ure sva imela polno košarico mavrahov. Nato sva se na jasi, posejanimi z velikimi belimi kamni, ustavila in pomalicala.

V. V.

ROJSTVA — POROKE — SMRTI — ROJSTVA — POROKE — SMRTI

ROJSTVA:

Novak Tatjana, Il. Bistrica, Stritarjeva 25, Knafelc Vivijana, Il. Bistrica, Levstikova 55, Čekada Metka, Il. Bistrica, Gregorčičeva 27, Derenčin Roman, Il. Bistrica, Šercerjeva 1, Jaksetič Marija, Kuteževo 64, Štemberger Danica, Vrbovo 71, Šabec Zorko, Velika Bukovica 11, Gombač Peter, Harije 15, Kalc Vladimir, Rečica 5, Jaksetič Stanko, Trpčane 25, Tomažič Ivan, Zabiče 62, Mihalič Karmen, Podstenje 8, Hrvatin Livijo, Starod 36, Jukič Suzana, Knežak 52, Baša Bernard, Podbeže 8.

POROKE:

Dekleva Marjan, zobotehnik iz Podgrada 68 in Derenčin Gabrijela, frizerka iz Il. Bistrice, Rozmanova 15, Jenko Anton, šofer iz Il. Bistrice, Prešernova 27 in Mervič Nadja, delavka iz Izole, Smrekarjeva 45, Dolgan Alojz, šofer iz Neverk 20 in Zadnik Stanislava, delavka iz Čelj 13, Simčič Sergej, cevar iz Škalnice in Šestan Emilija, gospodinja iz Kuteževega 36, Ujčič Jože, mizar iz Velikega brda in Grlj Magdalena, trg. pomočnica iz Harij 39.

SMRTI:

Štemberger Ivana, gospodinja iz Vrbice 6, stara 72 let, Ljubič Marica, uslužbenka iz Il. Bistrice, Jurčičeva 19, stara 23 let, Boštjančič Drago, mizar iz Zabič, star 23 let, Pozvek Nevenka iz Il. Bistrice, Rozmanova 6 a, stara 3 leta in 9 mesecev, Šaja Frančiška iz Knežaka 126.

OSMRTNICA

Tragično je preminil član našega kolektiva

KARLO BOŠTJANČIČ

mizar v obratu »Pohištvo«. Dragega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Tovarniški aktiv ZLM podjetja »Topol«, Ilirska Bistrica.

Il. Bistrica, 8. okt. 1964.

ZAHVALA

Iskrena hvala vsem, ki so na zadnji poti pospremili našo drago, nikdar pozabljeno

MARICO,

darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami. Zahvaljujemo se kolektivu tovarne »Lesonit« in njenemu aktivu mladine za vso pozornost, ki so jo izkazovali Marici v času njene dolge bolezni, kakor tudi ob težkem slovesu. Topla hvala dr. Antonu Grilcu, ki je bil celi družini opora v težki bolezni, nudil nesebično pomoč in tolažbo. Za razumevanje, vso pomoč in izkazano plemenitost se zahvaljujemo tudi sosedom, sorodnikom in vsem drugim, ki so kakorkoli pomagali Marici v težki bolezni in sočustvovali ob nenadomestljivi izgubi.

Družina Ljubič

KINO

Spored za mesec november 1964

2.—3. XI.
PONAREJEVALEC IZ LONDONA — zah. nemški kriminalni film (izredni program)

4.—5. XI.
ZAUPNIK ŽENSK — francoski komični film; v glavni vlogi Fernandel

7.—8. XI.
ŠTIRJE APOKALIPTIČNI JEZDECI — ameriški barvni CS film

9.—10. XI.
MAŠČEVALEC — zahodnonemški kriminalni film (izredni program)

11. XI.
PLAMEN NA ULICAH — francoski film

12. XI.
PETER VELIKI — sovjetski zgodovinski film

14. XI.
IZ OČI V OČI — jugoslovanski VV film

15. XI.
ZAKONSKI VRTILJAK — ameriški barvni CS zabavni film

18.—19. XI.
ČLOVEK IN ZVER — jugoslovanski VV film iz NOB

21.—22. XI.
LEPA AMERIKANKA — francoski zabavni film

25.—26. XI.
SLADKOSTI SOBOTNE NOČI — italijansko-francoski film (za mladino neprimeren)

29.—30. XI.
RAZKOŠJE V TRAVI — ameriški barvni CS film

Glasilo SNEŽNIK izhaja enkrat mesečno. Izdaja ga občinski odbor SZDL Il. Bistrica — urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Jože Keuc, člani uredništva: Franc Munih, Miroslava Lavrenčič, Fani Fatur, Tone Guštinčič, Ivan Šuštar, Hugon Debevc in Milko Princ. Tehnični urednik: Janko Novak. Tisk »Kočevski tisk«, Kočevje. Letna naročnina za tuzemstvo 240 dinarjev, za inozemstvo 1,5 $ ali 800 dinarjev. Tekoči račun pri NB v Ilirski Bistrici št. 602-141-638-41 Rokopisov in risb ne vračamo.